

Univerza v Ljubljani

Fakulteta za socialno delo

DIPLOMSKO DELO

Priseljenci 2. generacije na Jesenicah

Mentor: dr. Milko Poštrak

Kandidatka: Jasna Bučič

Jesenice, 2016

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Jasna Bučič

Naslov diplomske naloge: Priseljenci 2. generacije na Jesenicah

Kraj: Jesenice

Leto: 2016

Število strani: 57

Število prilog: 2

Mentor: dr. Milko Poštrak

Povzetek:

Naloga obravnava mlade na Jesenicah, ki so potomci staršev priseljencev 1. generacije iz držav bivše Jugoslavije. V teoretičnem delu razložim pojme kot so priseljenci, multikulturnost, prosti čas, metode dela z mladimi. V empiričnem delu pa je bil moj namen odkriti, kako se ti mladi vključujejo v mladinske organizacije, organizacije za mlade, športne klube, kulturna društva ali katerekoli druge organizacije ter kako pogosto se le-teh udeležujejo ter katerih aktivnosti na Jesenicah primanjkuje in kaj vidijo kot oviro za organiziranje teh aktivnosti. Kaj jim lahko Jesenice kot mesto ponudi, da bi bili še bolj sprejeti, saj je pomembno, da so deležni pravičnosti, enakosti ter upoštevanja človekovih pravic. Ugotovila sem, da se ti mladi poredko vključujejo v razna društva in poredko udeležujejo razno raznih prostočasnih aktivnosti, največji oviri za to pa vidijo v nezainteresiranosti prebivalcev in pomanjkanju financ. Potrebno je spodbujati mlade k druženju in spoznavanju različnih kultur.

Ključne besede: mladi, priseljenci, multikulturnost, prosti čas, mladinsko organiziranje

Summary

In my dissertation I will discuss youth from Jesenice who are descendants of first-generation immigrants from former Republic of Yugoslavia. In theoretical part I will explain terms such as immigrants, multiculturalism, free time and methods of working with young people while empirical part will focus on how this specific young group joins various youth organisations, sport clubs, cultural institutions or any other organisations and how common that is. In turn, this will allow me to identify which activities the young miss and research organisational obstacles. Furthermore, I will address a question of what exactly can the city of Jesenice offer to their young in order for them to be accepted as equals by society.

I have discovered that the youth in question rarely joins various organisations and free time activities with biggest obstacles being disinterest from general population and lack of finance. It is also important to encourage young to socialise and learn about different cultures.

Keywords: young, immigrants, multiculturalism, free time, youth organisations

Univerza v Ljubljani

Fakulteta za socialno delo

DIPLOMSKO DELO

Priseljenci 2. generacije na Jesenicah

Mentor: dr. Milko Poštrak

Kandidatka: Jasna Bučič

Jesenice, 2016

KAZALO VSEBINE

1	TEORETIČNI DEL	8
1.1	Priseljenci	8
1.1.1	Priseljenci 1. generacije	8
1.1.2	Priseljenci 2. generacije	9
1.2	Migracije	10
1.3	Multikulturnost	11
1.3.1	Multikulturalizem	12
1.3.2	Kultura	15
1.3.3	Večkulturnost	15
1.4	Prosti čas	16
1.5	Metode dela	20
1.5.1	Aktivna participacija in vključevanje mladih v družbo	21
1.5.2	Razvoj kompetenc	21
1.5.3	Razvoj načel	22
1.5.4	Širjenje in ohranjanje socialne mreže	22
1.5.5	Mladinsko delo	24
1.5.6	Mladinski center	24
1.5.7	Mladinski voditelj	24
1.5.8	Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju	26
1.5.9	Metode dela z mladimi na Jesenicah	27
2	PROBLEM	35
3	METODOLOGIJA	36
3.1	Vrsta raziskave	36
3.2	Merski instrument	36
3.3	Populacija in vzorčenje	37
3.4	Zbiranje podatkov	37
3.5	Analiza podatkov	37
4	REZULTATI IN RAZPRAVA	37
5	SKLEPI	48
6	PREDLOGI	49
7	VIRI IN LITERATURA	50

8	PRILOGE.....	53
8.1	Vprašalnik.....	53
8.2	Izjava o avtorstvu.....	56
9	POVZETEK.....	57

KAZALO TABEL

Tabela 1; Število (f) in strukturni odstotek (f%) anketirancev glede na spol.....	38
Tabela 2; Frekvence in odstotki določene starosti.....	38
Tabela 3; Države rojstev obeh staršev	40
Tabela 4; Udeleževanje dogodkov in pogostost	43
Tabela 5; Katerih prostočasnih aktivnosti na Jesenicah manjka.....	45

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Status anketirancev	39
Graf 2: Članstvo	41
Graf 3: Članstvo v društvih	42
Graf 4: Ovire na področju organiziranja dogodkov in aktivnosti za mlade na Jesenicah	46

Predgovor

Za temo priseljencev druge generacije na Jesenicah sem se odločila zaradi osebne izkušnje, saj sem tudi sama otrok priseljencev prve generacije.

Že kot otrok sem opazila razliko med slovenskimi otroki in otroki priseljencev. V osnovni šoli so na športni dan slovenski otroci odšli na smučanje in drsanje, otroci priseljencev pa na športni pohod. Že tu so se pokazale razlike v načinu življenja, saj so otroci priseljencev na počitnice s starši odšli na primer v Bosno in se nikoli niti niso učili smučati, medtem ko so slovenski otroci odhajali na smučanje. Kaže se tudi razlika v finančni stabilnosti, saj so le slovenski starši svojim otrokom lahko privoščili tako drago opremo za smučanje.

Ko smo se v šoli za pusta vsi otroci našemili, se muslimanski otroci niso smeli, saj naj bi jim to vera prepovedala. Vsi otroci so se jim posmehovali in jih zbadali.

Ko pa sem začela hoditi v srednjo šolo, pa so bile te razlike vseeno manjše. Mogoče so se sami priseljenci bolj prilagodili večini, ali pa jih je dominantna družba sprejela med svoje. Se mi zdi, da je bilo na Jesenicah vedno več »ta spodnih« in da niso oziroma nismo več bili samo manjšina.

Dogodek, ki mi je dal zamisliti se je odvijal v času županskih volitev pred nekaj leti. Tedanji kandidat za župana, je za predvolilno kampanjo na Jesenicah pripeljal balkanskega pevca Halida Bešlića. Spraševala sem se, zakaj ni pripeljal nekega slovenskega pevca ali skupine, na primer Modrijane. Se je večinsko prebivalstvo prilagodilo manjšini?

V diplomskem delu sem želela raziskati kako se danes mladi, ki so otroci priseljencev, vključujejo v mladinske dejavnosti, kaj menijo da na Jesenicah primanjkuje, česa bi lahko bilo več, da bi bilo nesprejemanja vse manj.

1 TEORETIČNI DEL

1.1 Priseljenci

Ker je moje zanimanje o priseljenicah na Jesenicah, bom najprej pogledala, kaj o priseljenicah menijo drugi avtorji ter kakšna je razlika med priseljenici 1. in 2. generacije.

Priseljenci so raznolika skupina, ki odraža vso kompleksnost globalnih preseljevalnih tokov. S pojmom priseljenci lahko označujemo oblikovane priseljske skupnosti, dolgotrajne in začasne priseljence, trgovce ter tudi prebivalce obmejnih krajev. Med njimi so visoko izobraženi strokovnjaki, specialisti in delavci brez izobrazbe. Poseben tip priseljencev so tudi begunci in azilanti. Med priseljence pa ravno tako lahko štejemo povratnike. Kateri kriterij torej upoštevati pri opredeljevanju priseljencev? Naj bo to državljanstvo, država rojstva, prvo prebivališče posameznika, trajanje bivanja v državi sprejemnici? Upoštevanje enega samega kriterija pri opredeljevanju pojma priseljenec ni zadostno, saj vključuje le del priseljske populacije. Pri opredeljevanju pojma priseljenec je priporočljivo upoštevati vsaj dva zgoraj naštetega kriterija (Medvešek 2007).

1.1.1 Priseljenci 1. generacije

Za prvo generacijo velja, da z migracijo izboljša življenjske pogoje, njeni interakcijski vzorci ostajajo večinoma povezani z lastno etnično skupnostjo, stiki z večino pa so omejeni na področje dela. Prav zato prva generacija migrantov pogosto ostaja na ravni gostujočih delavcev (Dekleva, Razpotnik 2002: 40).

Iz lastnih izkušenj in opažanj lahko rečem, da je večina priseljencev na Jesenice prišla zaradi ekonomskih razmer in vojnega stanja v matični državi. Največ jih je prišlo, ko je bila v razcvetu jeseniška železarna in se v njej zaposlilo. Tudi moji starši so iz Bosne in Hercegovine v Slovenijo prišli zaradi boljših razmer za delo in boljšega zaslužka. Prišla sta z mislijo v glavi, da je to le začasno in da se bosta po določenem času vrnila v svojo matično državo. Vendar sta ostala in si tu ustvarila novo življenje in družino. Vendar pa opažam, da se jih veliko tudi vrne v svojo matično državo in sicer, ko se upokojijo. Denar, ki ga zaslužijo z delom v Sloveniji oziroma v mojem primeru na Jesenicah, pošiljajo v svojo matično državo družini ali pa tam gradijo hiše za čas, ko se bojo upokojili in odšli nazaj. To dejstvo lahko tudi štejemo kot enega izmed razlogov, zakaj se jih večina ne nauči slovenskega jezika. Kot drugi razlog, mislim, da je tudi to, da večina delavcev, še posebej v jeseniških železarni, izhaja iz

držav bivše Jugoslavije in da ni potrebe po znanju slovenskega jezika, da bi se med seboj razumeli saj jih večina govori isti jezik. Kot tretji razlog pa bi lahko naštela podobnost jezikov držav bivše Jugoslavije in slovenskega jezika.

Jezik ni le sredstvo komunikacije, ampak tudi simbolni sistem, je ena temeljnih preprek pri zamenjavi kulturnega in družbenega okolja. Pri tem moramo omeniti pomen jezikovne sorodnosti, ki delno olajša probleme razumevanja in komuniciranja. Še pomembnejše kot poznavanje novega jezika je odnos večine do drugačnega oziroma tujega, s čimer se srečujejo priseljenci. Status tujca je odvisen od državno-pravno-politične sfere in njenega odnosa do tujcev, po drugi strani pa je ta status povezan s kulturno in družbeno pogojenim odnosom do drugačnosti, ki se predvsem kaže v državah, kjer je uveljavljen princip podeljevanja državljanstva po rojstvu. Tretji vidik pa je vloga etnične izseljenske skupnosti, njeno delovanje in vpliv na ohranjanje statusa tujca. Kompleksnost tega problema ostaja prve generacije v veliki meri prikrit, medtem pa se pri drugi generaciji priseljencev kaže v vsej svoji širini (Jontez, Meža 2009: 35).

1.1.2 Priseljenci 2. generacije

Pripadniki druge generacije izseljencev niso več izseljenci, ampak njihovi potomci, rojeni v »novem«, za njih domačem kulturnem in družbenem okolju, v katerem so bili socializirani. Vendar pa socializacija poteka v specifičnih okoliščinah, ki se po državah močno razlikujejo glede na prevladujoč odnos do drugačnosti in glede na položaj posamezne izseljenske skupnosti (Lukšič Hacin 1995: 130).

Tu bi rada omenila, da se socializacija potomcev razlikuje že od kraja do kraja v isti državi. Na primer, otroci priseljencev se na Jesenicah počutijo veliko bolj domače, kot pa na primer otroci priseljencev v Mojstrani, pa je to vas, ki je samo par kilometrov stran. Razlika je v tem, da je otrok priseljencev v osnovni šoli v Mojstrani po vsej verjetnosti edini, ki ima korenine v državi bivše Jugoslavije in zato tudi bolj izstopa od ostalih, slovenskih otrok. Na Jesenicah, ki pa so multikulturno mesto, pa je že samo število otrok priseljencev v šolah toliko večje in se zato ne počutijo (toliko) izolirane.

Klinar (1985: 29 - 30) poudarja, da druga generacija priseljencev migrantskega statusa ne dobi po svoji volji, temveč zaradi odločitve staršev, tako da ta status v nekem smislu lahko opišemo kot pripisan, podedovan socialni status.

Status priseljenca otrok dobi že ob rojstvu, ker se rodi staršem, ki so se zaradi različnih razlogov odselili iz svoje matične države in s tem so deležni tudi druge obravnave.

Populacija potomcev priseljencev z območja nekdanje Jugoslavije je heterogena skupina, znotraj katere obstajajo razlike med posameznimi etničnimi skupnostmi glede na kazalnike, kot so na primer verska pripadnost, materni jezik, izobrazbena struktura, status aktivnosti in celo odnosa večinskega naroda do posamezne etnične skupnosti. Razlike pa obstajajo tudi znotraj posameznih etničnih skupnosti, na primer potomci priseljencev se med seboj razlikujejo glede dejavnikov, kot so osebne karakteristike posameznika, socio-ekonomske značilnosti njegove družine, socialnega kapitala, s katerim razpolaga (Medvešek 2007).

Kljub temu, da so priseljenci označeni z enotnim izrazom »taspodni«, pa obstajajo razlike med njimi. Na Jesenicah opazimo razliko med priseljenci iz Srbije, ki svoje praznike drugače praznujejo kot muslimanski priseljenci iz Bosne in Hercegovine. Največjo razliko pa opazimo med priseljenci iz Albanije in ostalimi priseljenci držav bivše Jugoslavije, ki jih označujejo z izrazom »šiptarji«.

1.2 Migracije

Mednarodne migracije še v nobenem obdobju niso bile tako obsežne, kot so v današnjem času. V večini držav po svetu vlada kulturna in rasna pestrost. Po statistikah sodeč, kar 2% svetovne populacije živi zunaj svoje matične domovine (Roig v Mrvar, 2004).

Ljudje se selijo zaradi različnih razlogov, malokrat zaradi lastnih užitkov, najpogosteje pa zaradi različnih težav kot so vojna, revščina, naravne katastrofe, gospodarska in ekonomska nestabilnost v državi, itd.

Slovenija je v preteklosti zaradi svoje geografske lege in povpraševanja po delovni sili postajala vse bolj privlačna država za priseljevanje iz drugih držav bivše Jugoslavije. Kot sem že omenila, so še posebej bile privlačne Jesenice v času razcveta jeseniške železarne, kjer delavci niso rabili izobrazbe, da so se lahko zaposlili saj je bila delovna sila nujno potrebna.

Približno 1,2 milijona prisilno razseljenih iz Bosne in Hercegovine se je razselilo po vseh kontinentih sveta. V Slovenijo jih je prispelo več deset tisoč, po oceni Urada za priseljevanje

in begunce je bilo spomladi 1992 45.000 prisilno priseljenih iz Hrvaške in Bosne in Hercegovine. Takoj po prihodu so se nekateri razselili v države Evropske unije, Kanado, Združene države Amerike in Skandinavijo. Prvo uradno štetje je bilo septembra 1993. Takrat je bilo v Sloveniji še 31.000 prisilno priseljenih iz Bosne in Hercegovine in Hrvaške (Vrečer 2007: 9).

Po popisu prebivalstva iz leta 2002 je občina Jesenice imela 21620 prebivalstva od tega se jih je narodno opredelilo 18883 in sicer 13038 Slovenci in 5845 drugi. Glede na veroizpoved se jih je 8087 opredelilo za katoliško, 36 za evangeličansko in druge protestantske, 1723 za pravoslavno in 3885 za islamsko veroizpoved. Materni jezik jih 14021 govori slovenski, 5 italijanski, 6 madžarski, 13 romski, 86 albanski, 3614 bosanski, 667 hrvaški, 353 makedonski, 18 nemški, 1023 srbski, 1125 srbohrvaški (Statistični urad RS 2003).

Iz zgornjih podatkov lahko vidimo, da skoraj polovica jeseniškega prebivalstva predstavljajo pripadniki drugih narodnosti. S tem lahko potrdimo, da so Jesenice res prava mešanica različnih narodov, veroizpovedi, ras in kultur. Zato je še toliko bolj pomembno osveščanje in ozaveščanje prebivalcev o različnih kulturah in sprejemanju le-teh.

V občini Jesenice je 3.531 mladih starosti med 15 in 29 let, od tega 1.836 moških in 1.695 žensk. Med njimi največje število mladih spada v starostno skupino od 24 do 29 let. Od 21.309 vseh prebivalcev v občini Jesenice, mladi predstavljajo 16,57 odstotkov prebivalstva občine (Občina Jesenice 2014).

1.3 Multikulturalnost

Na Jesenicah je multikulturalnost predvsem vprašanje priseljencev iz nekdanje Jugoslavije, kar pomeni, da je potrebno obojestransko prilagajanje. Od priseljencev ne smemo zahtevati le njihovo prilagoditev, temveč mora biti razumevanje tudi z naše strani, in sicer, da jim damo čas, da postopoma spoznavajo našo kulturo ter da spoznamo mi njihovo, kajti strah do drugačnih izhaja iz neznanja.

Alojzija Židan (Židan 2004: 58) pravi, da je multikulturalnost vrednota. Že samo to, da obstaja več različnih kulturnih identitet, je vrednota in že sama beseda multikulturalno izžareva pozitivnost. Pravi namreč, da beseda interkulturalno opisuje interakcijo, izmenjavo, razlitje, vzajemnost in predvsem skupno solidarnost.

Veliko se lahko naučimo drug od drugih. Na tako malem mestu imamo toliko različnih kultur, kar bi morali sprejemati kot pozitivno. Lahko se naučimo o drugih vrednotah, navadah, šegah in običajih in s tem širimo svoj um in splošno razgledanost.

1.3.1 Multikulturalizem

Izraz multikulti je skovala nemška zelena politična stranka za nemško progresivno gibanje med leti 1970 in 1980. Tako, da je izraz multikulti po eni strani politični slogan, ki je je tarča političnih sfer, hkrati pa je resen teoretični izraz, ki označuje različnost in drugačnost kultur v družbi.

Multikulturalizem je nov teoretični in politični pojem, ki se je pojavil pred tridesetimi leti in okrog katerega se vrtijo sodobne razprave o medkulturnem dialogu, ustroju družb, migracijah. Marina Lukšič Hacin razdeli rabo pojma multikulturalizem na tri različne primere. S tem pojmom lahko samo opisujemo realnost, ko se v isti državi nahaja več različnih kulturnih ali/in etničnih skupin; lahko se uporablja kot teoretska kategorija za analiziranje odnosov med različnimi kulturnimi in/ali etničnimi skupnostmi in v tretjem primeru se multikulturalizem »pojavlja znotraj političnih programov in gibanj, ki zagovarjajo spremembe obstoječih odnosov med dominantno kulturo in t. i. avtohtonimi etničnimi manjšinami, ali na drugi strani kot princip uradne državne politike do priseljencev« (Lukšič Hacin 2000: 109).

Multikulturalizem pomeni težnjo po ohranitvi kulturne različnosti; skratka, priseljenci imajo pravico ohranjati in gojiti svojo kulturo naprej tudi v novem okolju (Lukšič Hacin 1999).

Na tem mestu bi se strinjala z avtorico Lukšič Hacin, saj je pomembno, da priseljenci vedo kdo so in od kod prihajajo, ter da so tako tudi sprejeti s strani okolice in se uspešno integrirajo v novo okolje. Nekateri priseljenci pa se popolnoma asimilirajo, kar pomeni, da prevzamejo mišljenje, vrednote in kulturo večinskega okolja. Nekateri gredo celo tako daleč, da spremenijo veroizpoved in svoje osebno ime, ki ima prizvok »balkanskega«.

Poudariti moram, da se vse sodobne države in družbe morajo ukvarjati s fenomenom multikulturalizma, tudi če ga zanikajo. Gre namreč za zahteve ljudi, ki se razlikujejo od modela vladajoče večine. Sem spadajo vsi, ki imajo svoj življenjski način in identiteto drugačno od predvidene »nacionalne«. V prvi vrsti so to seveda etnično drugačne manjšine,

pa prvobitni prebivalci, narodne manjšine, migranti, celo ženske ter gejevsko in lezbično usmerjeni posamezniki (Mesić 2004).

Kot pravi Milan Mesić: »Multikulturalizem torej ne zadeva samo kulture, temveč tudi odnosov moči in dominacije. Prizadeva si za ukinjanje ali vsaj slabitev mehanizmov socialnega izključevanja«. (Mesić 2006: 407)

Priseljenci so ena izmed skupin, ki so bolj dovzetni za socialno izključenost. Socialno izključeni so že zaradi svojega izgleda, jezila, veroizpovedi, lahko tudi zaradi finančnega statusa in brezposelnosti.

Kamenik Ajda (2010) v svoji diplomski nalogi omeni poseben primer multikulturalizma in medkulturnega dialoga v povezavi z migracijami. Švedska je edina evropska država, ki je načelo multikulturalizma vnesla v ustavo in vgradila v politični in socialni sistem. Leta 1975 so sprejeli odločitev, da so multikulturalna družba, da priseljeni ljudje niso gastarbajterji, začasno uvoženi pari delovnih rok, pač pa ljudje, ki imajo družine, otroke, življenjske načrte in so si na Švedskem ustvarili svoj dom. Multikulturalizem, ki je temelj švedske ustave in družbe, temelji na treh načelih: enakosti življenjskega standarda, svobodi izbire glede tega, kako močno si želi biti migrant integriran v švedsko družbo, in partnerstvu. Enakost življenjskega standarda pomeni pravico do zaposlovanja, izobraževanja, stanovanja in socialnih oblik pomoči. Pravice obsegajo tudi volilno pravico za tujce, zastonj prevajalce, kjerkoli jih potrebujejo, brezplačne tečaje švedskega jezika. V šole je bilo uvedeno brezplačno poučevanje maternega jezika otrok, ki šole obiskujejo, društvenemu organiziranju in delovanju priseljencev pa je bila dana velika finančna pomoč in politična vzpodbuda. Posebej pomemben in premisleka vreden je poseben tip državljanstva, ki ga je s temi ukrepi uvedla švedska politika. Kot pravi Marina Lukšič Hacin, se je pojavil multikulturalen tip državljanstva, pri katerem je pretrgana povezava med narodom kot specifično obliko etnije in državljanstvom kot političnim statusom v odnosu med 147 posameznikom in državo. Nacija je opredeljena kot politična skupnost, ki temelji na ustavi, zakonih in državljanstvu. Priseljence sprejmejo v skupnost pod pogojem, da spoštujejo politična pravila. Hkrati sprejemajo njihovo kulturno drugačnost in jim dovolijo združevanje in organiziranje po etničnem ključu. (Lukšič Hacin 1999: 231) Bistven element tega sistema je seveda prag tolerantnosti, ki je postavljen tam, kjer se začne pravno politična ureditev, predpisana s strani države. In tam je postavljen za vse enako. Paradoks multikulturalizma je s tem razrešen,

čeprav ostajajo elementi rasizma in ksenofobije, ki jih mora vsaka družba vsakodnevno premagovati.

Kot vidimo je pomembno, da se že sama država bori proti rasizmu in nesprejemanju priseljencev. Državna naloga je, da jim omogoči čim bolj komfortno življenje v novi državi z različnimi programi in izobraževanji za priseljence.

Agnes Heller (v Rizman 1998, 127) razume multikulturalizem v najbolj načelnem pomenu kot ideologijo, ki varuje in pospešuje mnogoterost kultur.

Toliko kot je avtorjev, toliko je tudi definicij in razumevanj multikulturalizma. To je nek skupek vseh različnih kultur, katera vsaka od njih ima svoje značilnosti.

Leksikon terminov in konceptov v javni upravi, javnih politikah in politični znanosti opredeljujejo multikulturalizem kot mozaik, v katerem so kombinirane vse etnične skupine, pri čemer vsaka od njih zadrži svoj lastni karakter (Lukšič Hacin 2002: 40).

Lukšič Hacinova (1999, 83) označuje pojem multikulturalizma kot konkretno kulturno/družbeno realnost (več etničnih skupnosti se nahaja v isti državi), lahko je povezan s teorijo (kot kategorija, ki označuje specifične odnose med različnimi etničnimi skupnostmi, ki živijo v isti državi) ali pa združuje oba vidika in se pojavi kot politični program in gibanje za obstoječe odnose ali pa kot princip uradne politike do avtohtonih in priseljenjskih etničnih manjšin.

Ne smemo si zatiskati oči pred multikulturalizmom, kajti le-ta obstaja v vsakem mestu in v vsaki državi. Vedno več je mešanja različnih kultur, ras, navad.

V sodobni družbi velikokrat slišimo o zahtevah po priznavanju najrazličnejših družbenih skupin, po priznavanju njihovih identitet. Nema lokrat se pri teh zahtevah sklicujejo na multikulturalizem, ki pa je zelo širok pojem in vključuje številne oblike in strategije uveljavljanja kulturnega pluralizma. Zato ne obstaja kakšna zanesljiva definicija multikulturalizma, s katero bi se strinjala velika večina tistih, ki ga bolj ali manj pogosto uporabljajo (Rizman 1998).

1.3.2 Kultura

Ker smo v prejšnjih odstavkih velikokrat naleteli na izraz kultura, bom navedla eno od njenih definicij.

Kulturo lahko v etničnem pomenu razumemo kot skupek lastnosti, dosežkov in vrednot, po katerih se etnične oziroma narodne skupnosti razlikujejo med seboj. Vsaka različnost pa v sebi nosi tudi kal enotnosti, od tod želja po oblikovanju neke skupne identitete. Oblikovanje le-teh pa je nedvomno zelo občutljiv in dolg proces. Ne vemo še, če je to sploh izvedljivo, če pa je, na kateri osnovi naj bi se ta proces ustvarjal, da bi se izkazal za uspešnega (Štrajn 2009).

Kulture imajo značilnosti, po katerih so si med seboj podobne, a tudi različne. Razlog za razlike med kulturami je prepletanje kulturnih značilnosti. V vsaki kulturi prevladujejo neke značilnosti, po katerih so edinstvene. Nekje je to lahko verovanje, medtem ko je v drugi kulturi to lahko ekonomska menjava (Benedict 2008: 42). Tako kot je posameznik sestavljen iz svojih misli in dejanj, ima tudi kultura svoje vzorce. Ti cilji, ki so izoblikovani v kulturi ene družbe, niso nujni cilji kultur v drugih družbah, saj ima ljudstvo lahko drugačne in svoje edinstvene izkušnje (Benedict 2008: 48).

Različnost kultur se kaže že med samimi priseljenci. Priseljenci srbskega porekla imajo različne kulturne značilnosti kot priseljenci iz Hrvaške, vendar pa kljub različnosti, imajo podobnosti, na primer v jeziku.

Kultura ni nekaj kar bi človek prenašal preko genov, vendar je nekaj, kar se človek nauči. Človek se rodi v že izoblikovano družbo, v kateri se nauči pravila vedenja, navad, prepričanj, jezika, itd. Lahko pa posameznik sam izoblikuje svoj način življenja zaradi katerega ga večinska družba izključi in odrine na rob družbe.

1.3.3 Večkulturnost

Večkulturnost je še vedno »problem«, ko se znajdemo v območju »medkulturnosti«, v katerem se dogajajo vsakršne (družbene, kulturne, medosebne, politične...) interakcije v območju raznolikosti. Identitete, tradicije, običaji, simboli, religije in ne nazadnje različne govorice opredeljujejo prostor srečevanj, ki smo ga označili kot družbeni prostor večkulturnosti (Štrajn 2009: 77).

Teoretsko zamišljeno sožitje kultur in projekcije različnosti (ter raznolikosti) zadenejo na številne ovire, ko gre za vprašanje posredovanja omenjenih konceptov v vsakdanje življenje ljudi. Vzgoja in izobraževanje sta pri tem seveda ključnega pomena (Štrajn 2009: 78).

Ključnega pomena je, da že sami starši svoje otroke vzgajajo v posameznike, ki sprejemajo druge kulture in različnost. Pri vzgoji svojih otrok morajo spoštovati načelo antirasizma, morajo delovati antidiskriminatorno saj se otroci veliko predsodkov naučijo že od svojih staršev.

1.4 Prosti čas

Prosti čas naj bi bil čas, za katerega se sami svobodno odločimo, kako ga bomo preživeli oziroma kaj bomo počeli. Vendar smo tudi v prostem času omejeni in sicer: »V prostem času smo na različne načine opredeljeni, omejeni, obremenjeni, določeni z vidiki in procesi, ki opredeljujejo naše celotno življenje. In to na materialni, emocionalni in vsaki drugi ravni. Enostavno rečeno: če je naš gmotni položaj dober ali odličen, bomo imeli v prostem času večje in drugačne možnosti, kot, če smo brez materialnih sredstev. Če je naše primarno okolje čustveno revno, bomo v prostem času imeli temu primerno siromašnejšo izbiro dejavnosti. In obratno.« (Poštrak 2007: 147).

Ker velja, da je večina priseljencev neizobraženih in da je stopnja brezposelnosti med priseljenci višja, lahko sklepamo, da je večina priseljencev tudi revnejših in posledično je tudi njihovo preživljanje prostega časa revnejše. Prostega časa kot so hobiji, zabava, prireditve, radio in televizija, kino, gledališče, koncerti, počitnice, itd. si ne morejo vsi privoščiti. S tem so prikrajšani za druženje, razvijanje socialnih in drugih veščin, vključenost v družbo, širjenje socialne mreže in razvoj kompetenc. Zato so pomembne dejavnosti in priložnosti, ki so brezplačne in s tem dostopne celotnemu prebivalstvu.

V zvezi s tem lahko omenimo koncept kapitalov, ki ga je razvijal Bourdieu (Bourdieu 1984: 114, Dragoš, Leskošek 2003: 43-46): socialni, kulturni in ekonomski kapital. Kulturni kapital kot objektiviran kulturni kapital, recimo materialni in virtualni izdelki, definirani kot umetniški, kot institucionaliziran kulturni kapital, recimo število kulturnih ustanov, ter kot personificirani kulturni kapital, torej s socializacijo in inkulturacijo pridobljene in ponotranjene kulturne dobrine. Ta zadnja oblika kulturnega kapitala, torej personificirani kulturni kapital, opredeljuje in je povezan s tistim, kar ponavadi imenujemo kvaliteto

preživljanje prostega časa. Ekonomski kapital pri Bourdieuju predstavlja dohodke in premoženje, s čemer je tudi določen način preživljanja prostega časa. In pa socialni kapital, ki označuje interakcijske lastnosti mrež, ki posameznikom olajšujejo ali pa otežujejo dosegljivost in rabo različnih kapitalskih virov. Socialni kapital v našem primeru pomeni tudi, s kom oseba preživlja prosti čas. Torej kako nekdo preživlja prosti čas, s koliko razpoložljivimi sredstvi in s kom ga preživlja (Poštrak 2007: 147-148).

Prosti čas je v današnjem času zelo povezan z razvojem tehnologije, saj vedno več ljudi, še posebej mladih, svoj prosti čas preživlja pred televizijo, na računalniku ali telefonu z uporabo razno raznih aplikacij in družbenih omrežij. Je res, da vse kar človeka zanima, lahko najde na internetu, vendar je zaradi tehnologije vse več ljudi antisocialnih ter odvisnih od interneta in virtualnega sveta ter s tem prikrajšanih za dragoceno družabno in družbeno življenje.

Značilnosti sodobnih interpretacij, predvsem interpretacij v 20. stoletju, lahko strnemo v naslednje:

- prosti čas je vrednota osebnosti in razvoja, ki lahko naredi življenje dragocenejše kot katero koli delo;
- prosti čas je produkt, rezultat in posledica civilizacije, ki lahko reši človeka pred tehnološko zadušitvijo, ki jo je sam ustvaril;
- vsestranske analize preživljanja prostega časa kažejo na prevladujoče kritične ocene vloge in pomen prostega časa;
- prosti čas je povezan s terminom rekreacija. Ta dva pojma sta po mnenju nekaterih strokovnjakov identična. Rekreacija so le tiste dejavnosti, ki so svobodno motivirane, ki telesni in psihično oblikujejo osebnost in je hkrati družbeno sprejemljiva in koristna. Torej, lahko govorimo o socioloških in psiholoških funkcijah vsebinah prostega časa;
- prosti čas ali rekreacija je splošno družbeno potrebna, saj omogoča izražanje človekove notranje narave – koristi zdravju, razvija značaj, preprečuje negativne pojave v družbi, omogoča razvoj demokracije, povečuje ekonomsko moč ljudi in je vzgojno sredstvo;

- spremembe socialnoekonomskega in političnega življenja , povečanje števila mestnih prebivalcev – urbanizacija prostora in življenja, spremembe v družini, krajšanje delovnega časa, večja ali manjša nezaposlenost, spremembe v strukturi populacije, večanje življenjske ravni; vse to so dejavniki, ki vplivajo na poudarjanje pomena prostega časa;
- prosti čas je dopolnitev oziroma nadaljevanje obveznosti in dela;
- prosti čas kot oblika raznovrstnih dejavnosti omogoča človeku, da ga izrablja na različne načine; bodisi kot počitek, relaksacijo ali protiutež utrujenosti;
- prosti čas je močno sredstvo socializacije človeka, pripomore k oblikovanju medosebnih odnosov v obstoječih civilizacijah; odpira možnosti neomejene kreativnosti, pridobivanja novih znanj in ustvarjalnega delovanja;
- prosti čas postaja človekova potreba in je čedalje pomembnejše vprašanje, kako ga izrabljati. Prosti čas z rekreacijo postaja način življenja, ki naj bi omogočil zadovoljstvo posamezniku in skupini. S tem postaja sestavni del vzgoje;
- vzgoja naj bi bila načrtovana v luči prostega časa z namenom pripraviti mlade za preživljanje prostega časa, ki se ga bodo veselili;
- prosti čas naj bi zmanjševal in blažil stresne življenjske situacije (Kristančič 2007: 19-20).

Zakaj je pomembno, kako mladostniki, ki so otroci priseljencev 1. generacije preživljajo svoj prosti čas? Kot pravi Kristančič (2007: 31): »...posameznik skozi udejanjenje prostega časa zadovoljuje potrebo po samospoštovanju, krepi svojo osebno identiteto, doživlja samouresničevanje, prepoznavnost, ustvarjalnost, rast in razvoj, avtonomnost (sam odloča in izbira prosti čas), komunicira, doživlja zaupanje in ljubezen skozi vzajemne odnose z drugimi osebami«.

Otroci priseljencev lahko skozi preživljanje prostega časa navezujejo nove stike, širijo in ohranjajo socialno mrežo, osebno rastejo, se učijo jezika, spoznavajo nove kulture in se s tem vključujejo v dominantno družbo.

Kaj je prosti čas? Kristančič (2007: 39) trdi, da je to »...tisti čas, ki ni zapolnjen z obveznostmi s področja dela, šole, družine in drugimi družbenimi obveznostmi. To je čas, ko posameznik na osnovi osebne izbire hoče sam sebe izraziti in se razvijati, če ima zato možnosti in sredstva.

Prosti čas se pojavlja v treh osnovnih oblikah:

- počitku – oddihu
- razvedrilu – zabavi
- razvijanju osebnosti – učenju za življenje«

Jaz se bom bolj posvetila razvedrilu in zabavi saj ustvarjata prijetno razpoloženje ugodja in uživanje, stanja, ki bogatijo človekovo življenje, ga vzpodbujajo v njegovih dejavnostih, hkrati so pomembno sredstvo komunikacije in medosebnih odnosov. (Kristančič 2007: 40).

Skozi preživljanje prostega časa se posameznik oblikuje, razvije svojo osebnost in karakter. Prosti čas lahko pozitivno vpliva na zdravje, na primer preživljanje prostega časa v naravi. Vpliva tudi na telesni razvoj z izvajanjem športnih aktivnosti, prav tako pa pozitivno vpliva tudi na psihični razvoj in ustvarjalnost posameznika. Skozi prosti čas posameznik odkriva svoje interese in talente ter bogati svoje življenje in ga naredi bolj zabavno.

Prosti čas je del nepogrešljivih pogojev za razvoj:

- telesnih,
- intelektualnih,
- estetskih,
- delovnih,
- tehnično-tehnoloških,
- moralnih,
- socialnih kakovosti v procesu oblikovanja osebnosti (Kristančič 2007: 41).

Kot vidimo ima prosti čas pomembno funkcijo v našem življenju, saj se skozi preživljanje tega posameznik nauči medosebne komunikacije, prijateljskega vedenja in druženja, sodelovanja in vključenosti, s katerimi razvije občutek pripadnosti.

Socializacija osebnosti se najpogosteje razvija skozi različne skupinske športne igre, v katerih že sama pravila uravnavajo vedenje posameznika in njegove interese v organiziranih skupinah. Skozi različne dejavnosti prostega časa se izrazi najdragocenejša vrednota socializacije – vključevanje posameznika v sestavljene in realne medčloveške odnose, družbeno komunikacijo, vzajemnost, altruizem in družbeno življenje na sploh. Vse to močno vpliva na človekov razvoj socialnega vedenja, socialno zavest in na splošnodružbeni razvoj osebnosti. Ni dejavnosti v življenju tako tudi v prostem času, da se posameznik ne bi srečeval z drugimi osebami, kar pomeni ustvarjal in oblikoval medosebne odnose (Kristančič 2007: 45 – 46).

Menim, da je k ustvarjanju in oblikovanju medosebnih odnosov na Jesenicah veliko pripomoglo razvijanje samih Jesenic na področju športa, kulture in zabave, kjer se mladi srečujejo, spoznavajo in družijo. Postavljanje in obnavljanje športnih igrišč je zelo pripomoglo k temu, da so mladi začeli navezovati stike in se spoznavati tudi v realnem svetu, ne samo v virtualnem svetu za računalniki in telefoni. Neizogibno je tudi srečanje potomcev priseljencev s posamezniki ali skupinami večinskega prebivalstva, ki je odlična izhodiščna točka za spoznavanje novih kultur, navad, običajev, vrednot.

1.5 Metode dela

Priseljski otroci oziroma mladostniki so torej na splošno socialno prikrajšana družbena skupina, zaradi pogostega slabšega socialno-ekonomskega statusa njihovih družin in zaradi razpetosti med dve kulturi ter s tem povezanih težav pri oblikovanju identitete (Dekleva, Razpotnik 2002: 28).

Na tem mestu je zelo pomembno socialno delo saj spodbuja vključevanje marginaliziranih, socialno izključenih, ranljivih in družbeno prikrajšanih skupin. Deluje antirasistično in antidiskriminatorno. Pomembno je razvijanje preventivnih programov za socialno vključevanje ranljivih skupin prebivalstva. Pri priseljencih je pomembno omeniti tudi vključevanje na trg dela, saj brezposelnost vodi tudi v socialno izključenost.

Socialno delo, ki temelji na načelu krepitve moči, je usmerjeno v podporo uporabnika, da pridobi kontrolo in vpliv nad svojim življenjem. Saleebey (2002; po Urh, 2008) pravi: »Formula je preprosta: mobiliziraj moč klientov (talente, znanja, sposobnosti, vire), podporo njihova prizadevanja, da dosežejo svoje cilje in vizije, in uporabniki bodo izboljšali svojo kvaliteto življenja, tako da bo v skladu z njihovimi predstavami o kvaliteti. Čeprav je recept preprost, zahteva trdo delo.«

V polju socialnega dela se v zadnjih letih vse bolj zavedajo pomena delujočih socialnih mrež, s pomočjo katerih ljudje premagujejo primanjkljaj individualiziranega načina življenja. Neformalna pomoč, ki jo delimo z ljudmi iz socialnih mrež (pomembne informacije, priporočila, konkretna fizična pomoč, neformalno svetovanje), se lahko začne razvijati prav prek izkušnje skupnega delovanja med mladimi. Prav s konceptom socialnih mrež ločujemo identiteto skupine mladih od drugih skupinskih označevalcev, ki bi hoteli program neformalnega dela z mladimi videti na način ustvarjanja terapevtskih ali ozko ideološko profiliranih in zaprtih skupin (Mrgole 2003: 81).

V nadaljnjem besedilu si bomo prebrali, kakšne pozitivne učinke ima aktivno vključevanje mladih v družbo in katere socialne veščine s tem razvijajo.

1.5.1 Aktivna participacija in vključevanje mladih v družbo

Mladi niso le uporabniki programov, ampak se aktivno udeležujejo na različnih področjih, podajajo lastne ideje in jih tudi skušajo uresničevati. S tem se vključujejo v družbo in jo aktivno soustvarjajo. Ko se tako v svojem prostem času aktivno udeležujejo, se preprečuje tudi njihova pasivizacija. Imajo možnost, da se dokažejo na različnih področjih in s tem predvsem tisti, ki so socialno izključeni, dobijo možnost, da se vključijo v skupine vrstnikov, enakomislečnih in v širšo družbo (Pucelj 2009).

Tukaj se lahko povežem z mladimi, ki so otroci priseljencev, ki veljajo za ranljivejše skupine in se z aktivnim vključevanjem v različne dejavnosti preprečuje njihova socialna izključenost in nagnjenost k kriminaliteti.

1.5.2 Razvoj kompetenc

Skozi procese neformalnega učenja in izobraževanja mladi v svojem prostem času pridobivajo kompetence, ki jih bodo potrebovali v vsakdanjem življenju. Formalno izobraževanje danes ni

več dovolj in prav procesi neformalnega učenja lahko znanje dopolnijo in izpopolnijo. Mladi imajo tako možnost, da se v neformalnem okolju učijo o sebi, drugih in družbi nasploh. Ko tako razvijajo svoje potenciale in s tem različne kompetence, je to po eni strani naložba za prihodnost (povečajo se možnosti za zaposlitev zaradi širokega kroga znanj; na primer projektno delo in podobno, česar ni v formalnem izobraževanju), po drugi strani pa širok spekter znanj pomeni preventivo pred nezaposlenostjo, pasivnostjo in podobno. Z razvijanjem kompetenc hkrati mladi raziskujejo tudi svoje sposobnosti in tako odkrivajo nove možnosti, ki se jim ponujajo. Ob tem ima velik pomen evalviranje mladinskega dela in s tem ozaveščanje učinkov, pridobljenih skozi mladinsko delo (Pucelj 2009).

Z vključevanjem se mladi naučijo veščin in znanja izven šolskih okvirov, ki jim koristijo v nadaljnjem življenju.

1.5.3 Razvoj načel

Mladi v okviru mladinskega dela preko sodelovanja in ostalih aktivnosti razvijajo različna načela, kot so solidarnost, strpnost, sodelovanje ... Učijo se odgovornega ravnanja in delovanja ter hkrati razvijajo kritično mišljenje. S tem se urijo v tem, da znajo konstruktivno pretehtati različne možnosti, se odločati in opredeliti do določenih družbenih in osebnih problemov. Preko vsega tega lahko odkrivajo in uresničujejo svoje življenjsko poslanstvo (v smislu temeljnih usmeritev, ki si jih posameznik zada v življenju). Razvoj načel se dogaja v polju neformalnega učenja (Pucelj 2009).

Skozi mladinsko delo se mladi naučijo sodelovanja z drugimi posamezniki v skupini, sklepanja kompromisov, sprejemanja in podajanja mnenja. Naučijo se živeti z drugimi.

1.5.4 Širjenje in ohranjanje socialne mreže

Na prehodu iz otroštva v mladostništvo mladi začnejo zapuščati družinsko okolje oziroma začnejo širiti svoje socialne mreže. Takrat jim postane pomembno, da se družijo z vrstniki ter da se dokazujejo in uveljavljajo zunaj domačega okolja. Mladinsko delo je tako eden od načinov, kako lahko mladi širijo in vzdržujejo svoje socialne mreže – na lokalnem, nacionalnem ali mednarodnem nivoju. Preko druženja z vrstniki in sklepanja prijateljstev mladi pridobivajo občutek pripadnosti, se učijo sobivanja v skupnosti in z vsem tem tudi medkulturnega dialoga (Pucelj 2009).

Socialna mreža je v posameznikovem življenju zelo pomemben segment. Širjenje socialne mreže lahko poteka preko druženja na raznih prireditvah, koncertih, športnih in drugih dejavnosti. Vedno bolj pa je moderno širjenje socialne mreže preko družbenih omrežij kot so Facebook, Twitter, itd.

Z organizacijo programov za mlade se ukvarja vse več vladnih, nevladnih in drugih organizacij. Zlasti mladi v urbanih okoljih lahko svoj prosti čas izrabijo za sodelovanje v različnih skupinskih dejavnostih, ki jih poznamo kot športne aktivnosti, skavte, tabornike, gasilce, programe društev prijateljev mladine, razne dogodke v knjižnici (od potopisnih predavanj naprej), glasbene in druge umetniške večere, pevske zборе, dramske skupine, programe izvenšolskega neformalnega in formalnega izobraževanja (jezikovne tečaje, glasbene šole, delavnice za pridobivanje raznih umetnostnih in socialnih veščin ter spretnosti), sodelovanje v prostovoljnih skupinah samopomoči, študentskih klubih, političnih podmladkih, morda delujejo v lokalnem okolju tudi mladinski klub, mladinski center ali drugače poimenovana mladinska iniciativa. Če se mladi znajdejo v težavah, jim je na voljo polno programov pomoči. Če potrebujejo informacije, turistične in druge storitve, se jim ponujajo ustrezni servisi (Mrgole 2003: 12 - 13).

Pomembno je skupinsko delo, kjer mladi lahko pokažejo svojo individualnost in so slišani ter upoštevani.

Mladim je možnost druženja poglobljena kakovost socialnega življenja. Koncept dela z mladimi bi moral upoštevati načelo, da delovanje izhaja iz povezanosti mladih s skupino, v kateri se goji duh pripadnosti in visoka motiviranost za skupno sodelovanje (Mrgole 2003: 80).

Mladi skozi druženje ohranjajo in širijo svojo socialno mrežo, krepijo občutek pripadnosti in sprejetosti, kar je še posebej pomembno za otroke priseljencev.

1.5.5 Mladinsko delo

Kaj sploh je mladinsko delo? Ker je definicij skoraj toliko kot je organizacij, bom naštela le par:

- ...pojem pomeni delo mladih za mlade ali delo v korist mladih.
- Zakon /o javnem interesu v mladinskem sektorju/ mladinsko delo definira kot organizirano in ciljno usmerjeno obliko delovanja mladih in za mlade, v okviru katere mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k lastnemu vključevanju v družbo, krepijo svoje kompetence ter prispevajo k razvoju skupnosti.
- Mladinski svet Slovenije (MSS) definiciji doda, da vsaka oblika mladinskega dela predstavlja niz načrtovanih in nenačrtovanih učnih izkušenj, ki lahko pripomorejo k osebnostnemu razvoju posameznika, krepijo možnosti za njegovo ekonomsko in kulturno integracijo v družbo ter spodbujajo družbeno in politično udejstvovanje mladih v družbi.
- Svet Evrope opredeljuje mladinsko delo kot zavestno (načrtno) izobraževalno delo z mladimi, ki ima značilnosti prostovoljnih aktivnosti s ciljem aktivnega državljanstva mladih in ki promovira vključevanje mladih v družbo (Pucelj 2010: 51 - 52).

1.5.6 Mladinski center

Prostor, kjer se mladi lahko sestajajo in družijo je tudi mladinski center zato bomo najprej pogledali njegovo definicijo.

Mladinski center je po definiciji MSS redno organizirano funkcionalno središče za mlade, čigar temeljna dejavnost je upravljanje z infrastrukturo, namenjeno mladim do 29. leta starosti. Poleg tega zagotavlja ustrezne prostorske pogoje in opremo za izvajanje mladinskega dela ter ustrezno usposobljene kadre za podporo mladinskemu delu (Pucelj 2010: 63 - 64).

1.5.7 Mladinski voditelj

/.../je oseba, ki vodi skupino, skupnost ali organizacijo k določenim ciljem. Mladinski voditelj je oseba, ki s svojim delom omogoča mladim, da se ukvarjajo z dejavnostmi, ki jih zanimajo ali jim koristijo, ter s tem razvijajo svoje zmožnosti./.../zastopa vrednote in metode

dela organizacije, v kateri deluje. Kot tak predstavlja motor mladinske organizacije, iz načina dela teh organizacij pa lahko izpeljemo glavne lastnosti mladinskega voditelja:

- prostovoljstvo,
- usmerjenost v ljudi,
- pobudništvo,
- izražanje lastnih vrednot in vrednot organizacije (Pucelj 2010: 65).

Vloga, ki naj bi jo opravljala mladinski delavec ali delavka pa obsega več sklopov: neformalno izobraževanje, skrb za aktivno participacijo, vzpodbujanje in krepitev moči mladih ter promocijo enakih možnosti in družbenega vključevanja (Mrgole 2003: 81).

Vlogo mladinskega delavca lahko v določenih točkah primerjamo z vlogo socialnega delavca, saj oboji delujejo po načelih enakosti ter zagotavljanju in spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ne glede na raso, vero, spol, jezik, itd. Sam delavec mora biti brez predsodkov in se otresti vseh stereotipov.

Delo z mladimi zahteva vodenje, posredovanje, razumevanje, omogočanje svobodnega izražanja, svetovanje in vzpodbujanje. Zahteva tudi sproščenost, smisel za humor, nekonvencionalnost, pa hkrati trdnost in vztrajnost. Kdaj tudi kaj povsem nepričakovanega, in v prepletu, ki ga domala nikoli ni mogoče vnaprej predvideti. Torej iznajdljivost v vsaki situaciji (Mrgole 2003: 81).

Nekaj lastnosti mladinskih delavcev, ki so se pokazale koristne v praksi:

- Zna ohranjati prijaznost in neformalnost.
- Vzdržuje dobro sodelovanje v skupini (kooperativnost).
- Ima veliko notranje ustvarjalnosti.
- Je naravn(a) k iskanju ekonomičnih in praktičnih rešitev.

- Verjame v smiselnost dela z mladimi, v smiselnost izvajanja projektov in postavljanje ciljev.
- Verjame v zmožnost premagovanja ovir, ki se pojavijo kot konstitutivni dejavnik mladinskega dela (Mrgole 2003: 83).

1.5.8 Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju

V Sloveniji obstaja Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju, ki opredeli pojme kot so mladi, mladinsko delo, mladinska politika, organizacija v mladinskem sektorju, mladinska organizacija, organizacija za mlade, strukturni dialog, mladinska infrastruktura, mladinski program in program za mlade. Lahko opazimo podobnost nekaterih pojmov, zato je pomembno, da jih znamo med seboj razločiti.

Oprelitev temeljnih pojmov po ZJIMS (Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju):

- »mladi« so mladostniki in mlade odrasle osebe obeh spolov, stari od 15. do dopolnjenega 29. leta;
- »mladinski sektor« so področja, kjer poteka proces oblikovanja in uresničevanja mladinskih politik in mladinsko delo in so opredeljena v 4. členu tega zakona;
- »mladinsko delo« je organizirana in ciljno usmerjena oblika delovanja mladih in za mlade, v okviru katere mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k lastnemu vključevanju v družbo, krepijo svoje kompetence ter prispevajo k razvoju skupnosti. Izvajanje različnih oblik mladinskega dela temelji na prostovoljnem sodelovanju mladih ne glede na njihove interesne, kulturne, nazorske ali politične usmeritve;
- »mladinska politika« je usklajen nabor ukrepov različnih sektorskih javnih politik z namenom spodbujanja in lajšanja integracije mladih v ekonomsko, kulturno in politično življenje skupnosti in ustreznih podpornih mehanizmov za razvoj mladinskega dela ter delovanja mladinskih organizacij, ki poteka v sodelovanju z avtonomnimi in demokratičnimi reprezentativnimi predstavniki mladinskih organizacij ter strokovnimi in drugimi organizacijami;
- »organizacija v mladinskem sektorju« je subjekt, ki deluje v mladinskem sektorju, in je organizirana kot mladinska organizacija ali organizacija za mlade ali mladinski svet;

- »mladinska organizacija« je avtonomno demokratično prostovoljno samostojno združenje mladih, ki s svojim delovanjem omogoča mladim pridobivanje načrtnih učnih izkušenj, oblikovanje in izražanje njihovih stališč ter izvajanje dejavnosti v skladu z njihovo interesno, kulturno, nazorsko ali politično usmeritvijo ter je organizirana kot samostojna pravna oseba,

in sicer kot društvo ali zveza društev ali kot sestavni del druge pravne osebe, in sicer društva, zveze društev, sindikata ali politične stranke, s tem, da ji je v temeljnem aktu te pravne osebe zagotovljena avtonomija delovanja v mladinskem sektorju;

- »organizacija za mlade« je pravna oseba, ki izvaja programe za mlade, vendar ni mladinska organizacija, in je organizirana kot zavod, ustanova ali zadruga;

- »strukturirani dialog« je odprt, pregleden, dolgoročen, nenehen in sistematičen dialog med mladimi in nosilci oblasti na državni in lokalni ravni v mladinskem sektorju;

- »mladinska infrastruktura« je fizični prostor (zemljišče ali stavba oziroma del stavbe), namenjen predvsem mladim, za izvajanje mladinskega dela;

- »mladinski program« je skupek dejavnosti, ki ga izvaja mladinska organizacija, in poteka med vrstniki nepretrgoma skozi večji del leta ter vključuje večje število izvajalcev in aktivnih udeležencev;

- »program za mlade« je program ukrepov v mladinskem sektorju, ki ga izvajajo organizacije za mlade, z namenom zagotavljanja boljših pogojev za življenje, delovanje in organiziranost mladih, ter poteka nepretrgano skozi večji del leta in vključuje večje število aktivnih udeležencev (Uradni list 2010).

1.5.9 Metode dela z mladimi na Jesenicah

V občini Jesenice imamo precejšnje število javnih zavodov, ki pokrivajo različna področja delovanja od športa, kulture, muzejske dejavnosti in drugih družbenih vsebin ter programov, vendar je že dolga leta prisotna ugotovitev, da zavodi premalo sodelujejo med seboj oziroma se ne povezujejo. Glede na to, da je Občina ustanoviteljica nekaterih javnih zavodov, je eden izmed ukrepov v bodoče prevzeti aktivno vlogo povezovalca in koordinatorja skupnih vsebin zavodov ob izvedbi reorganizacije javnih služb, ki bodo na dolgi rok zagotavljale večjo učinkovitost javnih storitev, pestro družabno življenje v mestu, večjo prepoznavnost mesta in

ne nazadnje dvig kakovosti bivanja in imidž mesta. Večja vloga občine se mora izkazovati tudi kot motivacijska, saj bo možno le na tak način, s pomočjo javnih zavodov, priti do novih in kvalitetnih programov različnih vsebin, ki jih bomo lahko skupaj z gospodarstvom in zasebno iniciativo povezali v atraktivne in inovativne vsebine, in jih bo možno vključiti kot del turistične ponudbe in torej tudi na ta način spodbujati oživljanje mestnih središč, ki bodo postala nepogrešljivi del vsakodnevne turistične ponudbe mesta in njegove okolice (Občina Jesenice 2016).

Občina Jesenice je konec novembra 2012 sprejela odločitev o pripravi lokalne strategije za mlade, ki bo za obdobje 2014-2018 vsebinsko in časovno načrtovala delovanje občine na področju mladine. Pri pripravi strategije za mlade v občini Jesenice sta sodelovala tudi Zavoda za šport Jesenice - OE Mladinski Center Jesenice in Mladinski svet Jesenice, in sicer v delu, ki se nanaša na raziskavo mnenj mladih o trenutnih pogojih ter zbiranju želja in konkretnih predlogov mladih za spremembe, ki so po njihovem mnenju nujne in potrebne na področju mladih v občini Jesenice (Občina Jesenice 2014).

Namen strategije je vzpostaviti dolgoročno sistemsko podporno okolje za razvoj mladinske politike in mladinske dejavnosti v občini Jesenice ter s tem zagotoviti pogoje za uspešno integracijo mladih v posamezne dele življenja lokalne skupnosti, predvsem pa spodbuditi čim hitrejšo osamosvajanje mladih in njihovo aktivno družbeno participacijo v lokalnem okolju (Občina Jesenice 2014).

Kot krajanka Jesenic opazim pozitivne spremembe na področju organiziranja dogodkov na področju kulture, športa, mladinskih dogodkov, itd. V zadnjih letih smo dobili kar nekaj inovacij na področju športa in sicer, nova otroška igrišča, prenova hokejske dvorane, pridobitev fitnes naprav na prostem in kolesarske steze (Jesenice – Kranjska Gora) ter mnoge druge izboljšave. Vendar pa šport ni edino področje, ki se je razvilo. Veliko truda je bilo vloženega za obnovitev področja Stare Save, ki je s preurejeno podobo postalo središče družabnih prireditev kot so Jožefov sejem, Festeelval, Multikulinarika ter ostale kulturne prireditve, na katerih je nastopalo kar nekaj znanih imen iz sveta glasbe. Ne smem pa pozabiti na TIC Jesenice, ki je organizator letnega kina na Stari Savi, ki je z leti vse bolj obiskan. Za ljubitelje domačih izdelkov pa se je 1555 kvadratnih metrih pokritih in zaprtih površin odprla nova jeseniška tržnica.

Aktivna participacija mladih je namreč tista, ki zagotavlja uspešno in učinkovito oblikovanje ter sprejemanje lokalnih mladinskih politik. Participacijo mladih lahko razumemo na različne načine. Definicija participacije je zapisana v preambuli Evropske listine o participaciji mladih v lokalnem in regionalnem življenju: »Participacija in aktivno državljanstvo pomeni imeti pravico, sredstva, prostor in priložnost ter kjer je to potrebno, tudi podporo za sodelovanje in vplivanje na odločitve in izvajanje aktivnosti, da bi prispevali k izgradnji boljše družbe« (Občina Jesenice 2014).

Izobraževanje in vzgoja na Jesenicah:

- Glasbena šola
- Fakulteta za zdravstvo
- Ljudska univerza
- Gimnazija
- Srednja šola
- Osnovna šola Prežihovega Voranca
- Osnovna šola Toneta Čufarja
- Osnovna šola Koroška Bela
- Osnovna šola Poldeta Stražišarja
- Vrtec

Mladinska dejavnost:

- Mladinski center Jesenice
- Mladinski svet Jesenice

- Klub jeseniških študentov
- Zveza društev prijateljev mladine Jesenice
- Društvo za delo z mladimi v stiski Žarek
- Moto klub CFH
- Društvo namiznega nogometa Udarni val
- Kulturno športno društvo Bošnjakov biser Jesenice
- Makedonsko kulturno društvo Ilinden Jesenice

Za potrebe novelacije dokumenta so zbrali in analizirali podatke, ki odražajo stanje na gospodarskem, družbenem in finančnem področju in vplivajo na razvoj občine in blaginjo prebivalcev.

SWOT analiza prednosti, slabosti, priložnosti in tveganj

Prednostno področje: Kakovost življenja

Mladinsko delo

Prednosti:

- Mladinski center Jesenice (MCJ) v svoje programske dejavnosti skozi vsa leta delovanja vključuje zainteresirane mlade med 15. in 29. letom kot aktivne soustvarjalce in izvajalce različnih programskih vsebin (dogodkov, prireditev, akcij, periodičnih dejavnosti ipd) ter s tem posledično razvija in promovira mladinsko delo v lokalni skupnosti;
- razvoj mladinskega dela v okviru mladinskih organizacij Kluba jeseniških študentov (KJŠ) in Mladinskega sveta Jesenice (MSJ);

- povezovanje in programsko sodelovanje med MCJ, KJŠ in MSJ, prepoznavanje skupnih ovir in izzivov ter prizadevanja za skupno reševanje;
- uspešne menjave generacij oz vodstev KJŠ kljub majhni bazi aktivnih mladih, prizadevanja posameznih mladih aktivistov za čim boljše delovanje MSJ kljub slabi podpori s strani mladinskih organizacij in sekcij, prizadevanje MCJ za čim boljše doseganje ciljev kljub infrastrukturnim omejitvam in kadrovski podhranjenosti (primerjava z drugim programsko primerljivimi mladinskimi centri v Sloveniji);
- aktiven pristop Občine Jesenice k vzpostavitvi trajnega dialoga z mladimi: sodelovanje OJ (Oddelka za družbene dejavnosti) z aktivnimi organizacijami mladinskega sektorja (MCJ, MSJ, KJŠ), sprejeta Strategija za mlade v občini Jesenice 2014-2018, ustanovitev Delovne skupine za mladinska vprašanja...;
- obstoječe sodelovanje in programsko povezovanje med organizacijami mladinskega sektorja (MCJ, MSJ, KJŠ) in nekaterimi javnimi zavodi, društvi, ...;
- obstoječa programska sodelovanja osnovnih in srednjih šol z lokalnim okoljem (OJ, javnimi zavodi, društvi, MCJ) ter s tem posledično vključevanje mladih (učencev in dijakov) v lokalna dogajanja

Slabosti:

- neustrezna infrastruktura in lokacija prostorov za mladinsko dejavnost, ki že leta predstavljata eno glavnih ovir za večje privabljanje in posledično večje vključevanje mladih v programske dejavnosti MCJ in KJŠ ter večji razmah mladinskih dejavnosti in mladinskega dela na sploh (stanovanjsko naselje, dotrajanost objekta, energetska požrešnost, premajhni in razpršeni prostori za druženje, ni prostora za organiziranje mladinskih dogodkov, premajhni prostori za tečaje – delavnice, ni vadbenih in produkcijskih prostorov za glasbeno ustvarjanje, ...);

- neobstoječa infrastruktura za mladinski turizem (youth hostel) onemogoča razvoj mednarodnega sodelovanja in izvajanja mednarodnih projektov;
- premalo aktivnega vključevanja mladih v obstoječe mladinske organizacije, ne-obstoj drugih mladinskih organizacij npr. skavtov, tabornikov, političnih podmladkov, mladinskih sekcij v okviru obstoječih društev itd, ki bi okrepile MSJ, da bi lahko opravljal svoje poslanstvo, t.j. zastopanje interesov mladih lokalne skupnosti v dialogu z lokalnimi odločevalci;
- pomanjkanje / odsotnost / nepovezanost ... vzgoje mladih v aktivno državljanstvo in vzpodbude za družbeno angažiranje mladih, zaprtost šolskih kurikulumov za dejavnosti, v okviru katerih bi se mladi v praksi srečali z mladinskim delom, aktivnim državljanstvom in spoznali pomen in moč participacije mladih.

Priložnosti:

- skupna prizadevanja in sodelovanje vseh akterjev* v lokalni skupnosti pri vzgoji mladih v aktivne državljane (skupno načrtovanje in izvajanjem dogovorjenega 'sistema aktivnosti');
- skupna prizadevanja in sodelovanje vseh akterjev* v lokalni skupnosti pri spodbujanju mladih k večji družbeni angažiranosti v krajevnih skupnostih, spodbujanje vključevanja mladih v društva in ustanavljanje mladinskih sekcij v okviru društev ter okrepitev MSJ;
- nadgradnja programskega sodelovanja vrtcev, osnovnih in srednjih šol v jeseniški občini z lokalno skupnostjo (OJ, KS, javnimi zavodi, organizacijami mladinskega sektorja, društvi...)* - vključitev učencev in dijakov v obstoječe prireditve lokalnega ali širšega pomena - skupno načrtovanje novih povezovalnih prireditev bodisi med šolami ali med šolami in lokalno skupnostjo

- dogovori z vodstvi Srednje šole Jesenice in GJ za skupno načrtovanje in izvajanje programa vključevanja dijakov SŠJ in GJ v mladinsko delo v organizacijah mladinskega sektorja in društvih s sedežem v jeseniški občini;

Nevarnosti/tveganja:

- ni sredstev in ni predvidenih evropskih razpisov za sofinanciranje mladinske infrastrukture, pa naj si gre za novogradnjo ali za obnovo nekega obstoječega objekta na primernejši lokaciji;
- menjave generacij v vodstvu mladinskih organizacij (KJŠ, MSJ) lahko prekinijo nadaljnji razvoj mladinskega dela ali celo povzročijo stagnacijo in nazadovanje, v kolikor generaciji v odhajanju ne uspe pravočasno vpeljati novih, za mladinsko delo zainteresiranih mladih
- večanje apatičnosti mladih generacij zaradi neperspektivne prihodnosti na področju njihovega zaposlovanja, finančne samostojnosti, stanovanjske odvisnosti od staršev, ... in posledično ne-zainteresiranost za kakršnokoli družbeno angažiranje
- nadaljnja zaprtost šolskega kurikulumu za umestitev vsebin s področja mladinskega dela v organizacijah lokalne skupnosti pomeni nadaljnjo izgubo potenciala osnovnošolcev in dijakov jeseniških šol za lokalno skupnost, hkrati pa onemogoča mladim povezati formalno znanje z neformalno pridobljenimi znanji, veščinami in kompetencami, in posledično mladi ne razvijejo zadostnih vse- življenjsko pomembnih kompetenc za povečanje svoje zaposljivosti.

Glavni operativni cilji Občine Jesenice na področju Kakovosti življenja so:

- zagotoviti celovito in kvalitetno zdravstveno oskrbo za vse generacije,
- izboljšati oskrbo starejših in drugih ranljivih ciljnih skupin prebivalcev,
- izboljšati medgeneracijski dialog,
- povečati število obiskovalcev v kulturnih institucijah z razvojem privlačnih programov in z učinkovitim trženjem,

- povečanje števila obiskovalcev starega mestnega jedra Stara Sava,
- povečati delež zunanjih urejenih rekreacijskih površin,
- povečati delež prebivalcev, vključenih v redno rekreativno vabo,
- obdržati vsaj eno vrhunsko športno dejavnost (v ženskem in moškem športu) in obdržati nivo razvitosti amaterskega športa,
- obnoviti in nadgraditi športnorekreacijsko infrastrukturo,
- krepiti medkulturni dialog,
- vzpostaviti boljše pogoje za neprekinjeno aktivno udeležbo mladih posameznikov, neformalnih skupin in mladinskih organizacij na področju mladinskih dejavnosti (kulturnih in subkulturnih, športnih, prostovoljnih dejavnosti, nacionalnih in mednarodnih izmenjav ...) in mladinske politike.

2 PROBLEM

Živim v mestu Jesenice, ki velja za multikulturno mesto. Sem tudi sama otrok priseljencev, ki so v Slovenijo prišli »s trebuhom za kruhom«, zato me še toliko bolj zanima, kako mladi sokrajani doživljajo Jesenice kot multikulturno mesto. Zanima me, kako otroci priseljencev vidijo mesto kot priložnost za razvoj za mlade, kaj v mestu pogrešajo ter koliko se ti priseljenci vključujejo v razna društva oziroma organizacije za mlade, ki jih mesto ponuja. Zanimalo me je tudi, v čem vidijo ovire na področju organiziranja dogodkov in prostočasnih aktivnosti za mlade.

Raziskovalna vprašanja, na katera bom skozi raziskavo poskušala odgovoriti, so naslednja:

- Ali so priseljenci 2. generacije na Jesenicah člani katere mladinske organizacije, organizacije za mlade, športnega kluba, kulturnega društva ali katere druge organizacije?
- Ali priseljenci 2. generacije aktivno sodelujejo pri pripravi programa aktivnosti organizacije ali le koristijo ugodnosti, ki jim jih članstvo ponuja?
- Katerih mladinskih dogodkov se priseljenci 2. generacije udeležujejo na območju jeseniške občine in kako pogosto?
- Katerih prostočasnih aktivnosti na Jesenicah po mnenju priseljencev 2. generacije manjka?
- Katere so po mnenju priseljencev 2. generacije ovire na področju organiziranja dogodkov in prostočasnih aktivnosti za mlade na Jesenicah?

3 METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Moja raziskava je bila v prvi vrsti kvantitativna, zato ker sem zbirala številčne podatke o pojavih, ki so me zanimali, v mojem primeru število mladih, ki so člani katere mladinske organizacije, organizacije za mlade, športnega kluba, kulturnega društva ali katere druge organizacije, število mladih, ki se udeležujejo mladinskih dogodkov na območju Jesenic, itd.

Prav tako je raziskava deskriptivna, saj opisuje določene značilnosti, ki so v mojem primeru ovire, ki jih mladi vidijo na področju organiziranja dogodkov in prostočasnih aktivnosti za mlade na Jesenicah.

3.2 Merski instrument

Merski instrument moje raziskave je anketni vprašalnik, ki sem ga sestavila s pomočjo Kataloga želja mladih, ki ga je izdala Občina Jesenice.

Podatke sem pridobila tako, da sem anketni vprašalnik izdelala v spletni aplikaciji 1KA spletne ankete ter URL povezavo delila na Facebook strani in vse sokrajane povabila k reševanju le-te.

Vprašanja prvega sklopa se nanašajo na sistemske podatke, kjer anketiranci odgovarjajo na vprašanja o starosti, spolu, statusu, kraju bivanja, kraju in državi rojstva in kraju in državi rojstva njihovih staršev.

Drugi sklop vprašanj pa se nanaša na mladinsko organiziranje in prosti čas, kjer imajo anketiranci pri prvih treh vprašanjih podane možne odgovore pri katerih je možnih več odgovorov ter stopenjsko lestvico s katero so označevali pogostost udeleževanja mladinskih dogodkov ter stopnjo pomanjkanja le-teh.

Pri zadnjem vprašanju pa so anketiranci sami napisali ovire, ki jih vidijo na področju organiziranja dogodkov in prostočasnih aktivnosti za mlade na Jesenicah.

3.3 Populacija in vzorčenje

Za populacijo sem si izbrala vse uporabnike aplikacije Facebook. Del dane populacije oziroma vzorec pa so predstavljale osebe, ki so stare od 15 do 29 let in prebivajo na Jesenicah, njihovi starši pa so se rodili v eni izmed držav bivše Jugoslavije. Moj vzorec je bil neslučajnostni, saj ni imel vsak uporabnik Facebook-a pri izboru enake možnosti, da pride v vzorec. Je pa moj vzorec priročni oziroma priložnostni vzorec, saj sem svojo raziskavo izvedla na skupini ljudi, ki mi je najbolj dostopna. Vzorec je premajhen, da bi ga lahko posplošila na celotno populacijo.

3.4 Zbiranje podatkov

Podatke sem zbirala v obdobju od 22. avgusta do 26. avgusta 2016. Kot sem že omenila sem naredila spletno anketo, ki sem jo objavila na Facebook-u, ter dopisala da bodo podatki, pridobljeni med raziskavo, namenjeni izključno in samo za izdelavo te diplomske naloge.

3.5 Analiza podatkov

Podatke sem obdelala po postopku kvantitativne analize. Najprej sem strnila vse rešene ankete, nato sem izločila ankete, ki so neustrezne. Te so na primer bile tiste, kjer so anketiranci bili starejši od 29 let, ter tiste, katere anketiranci ne prebivajo na Jesenicah in tiste, katerih starši niso rojeni v kateri od držav bivše Jugoslavije.

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

Anketo je izpolnilo 65 anketirancev od tega je bilo 16 neveljavnih saj niso izpolnjevale zgoraj omenjenih pogojev. Tako, da sem obdelala 49 anket. Vzorec je seveda premajhen, da bi lahko posplošila na celotno populacijo.

Tabela 1; Število (f) in strukturni odstotek (f%) anketirancev glede na spol

	f	f%
Ženski	37	76%
Moški	12	24%
Skupaj	49	100%

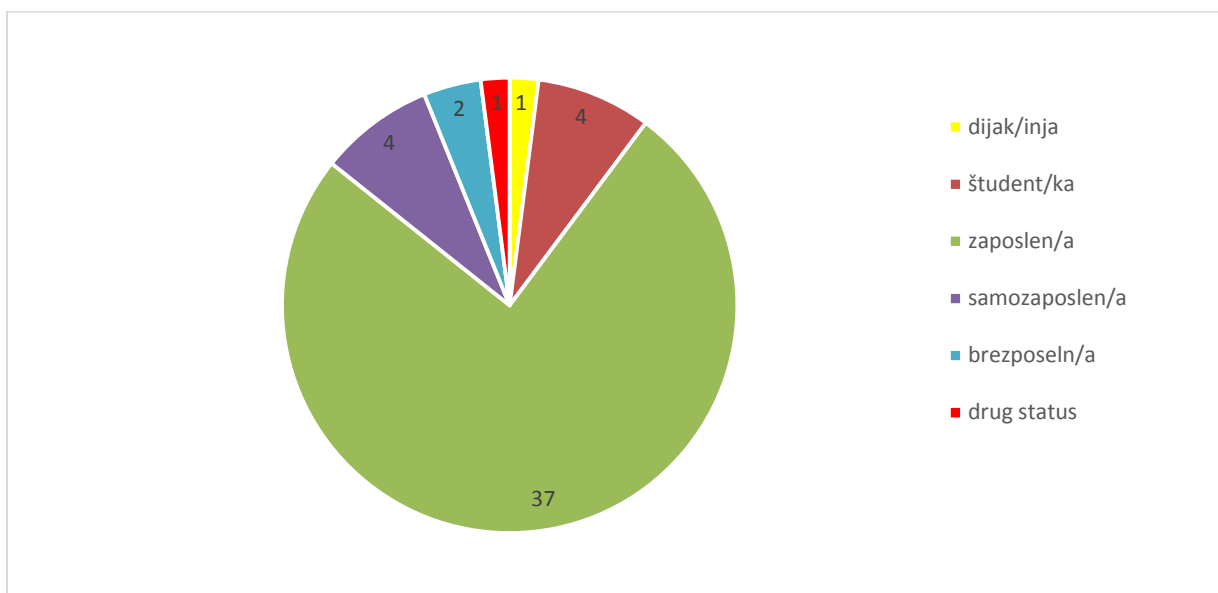
Od 49 anketirancev je bilo 76% žensk in 24% moških.

Tabela 2; Frekvence in odstotki določene starosti

Starost	Frekvenca	Odstotek
16	1	2,0%
22	4	8,2%
24	2	4,1%
25	2	4,1%
26	10	20,4%
27	8	16,3%
28	12	24,5%
29	10	20,4%
Skupaj	49	100%

24,5% je bilo tistih anketirancev, ki so stari 28 in samo 1 oseba je bila stara 16 let. Največ anketirancev je bilo starih med 26. in 29. letom. Povprečna starost anketiranca je 26,6 let.

Graf 1: Status anketirancev

Iz grafa vidimo, da je največ anketirancev zaposlenih, samo dva sta brezposelna. Eden od anketirancev je dijak/inja in eden je obkrožil drug status in sicer, da je zaposlen in samozaposlen. To je zelo dober rezultat, da jih je večina zaposlenih, saj so sami priseljenci in otroci priseljencev osebe z manj možnostmi za zaposlitev. Priseljenci v Sloveniji se večinoma zaposlujejo v industriji, gradbeništvu, v predelovalnih dejavnostih in gostinstvu, zato bi na tem mestu bilo zanimivo raziskati, v katerih panogah so zaposleni anketiranci.

Dejstvo je, da se manj izobraženi priseljenci redko udeležujejo izobraževalnih programov, s katerimi bi izboljšali svojo zaposljivost.

Zato bom navedla primer dobre prakse iz Grčije kjer: » je skrb za mlade, še posebej za priseljence in tiste z nižjo izobrazbo, zelo visoka. Državni sekretariat za vseživljenjsko učenje in Inštitut za mladino in vseživljenjsko učenje sta zato organizirala izobraževalni program »Ulysses« o grškem jeziku in kulturi, ki v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi poteka po celi Grčiji in je namenjen vsem priseljencem. Med letoma 2008 in 2011 se ga je udeležilo več kot 16.000 priseljencev, med letoma 2012 in 2014 pa je pričakovana številka o udeležbi več kot 28.000. Program je v celoti financiran s strani grške vlade in Evropske unije ter tako za vse udeležence povsem brezplačen. Ti so že tako ali tako zaradi pomanjkanja znanja grščine in poznavanja kulture mnogokrat izključeni iz ekonomskega in socialnega življenja in tako predstavljajo ranljivejšo skupino. Po zaključenem izobraževanju pa so opolnomočeni z znanjem grščine, zaradi česar imajo tudi večje možnosti za zaposlitev in integracijo v okolje.

Poleg učenja jezika program ponuja tudi spoznavanje grške kulture in zgodovine. To pomeni, da se lahko posamezniki po opravljenem programu potegujejo tudi za Certifikat s področja grškega jezika, zgodovine in kulture, ki je predpogoj za vse neevropske državljane, ki želijo pridobiti petletno dovoljenje za bivanje v Grčiji (talentiran.si, 2016)«.

Tabela 3; Države rojstev obeh staršev

Država rojstva obeh staršev	Frekvenca	Odstotek
Bosna in Hercegovina	25	%
Hrvaška	6	%
Srbija	0	%
Makedonija	6	%
Črna gora	2	%

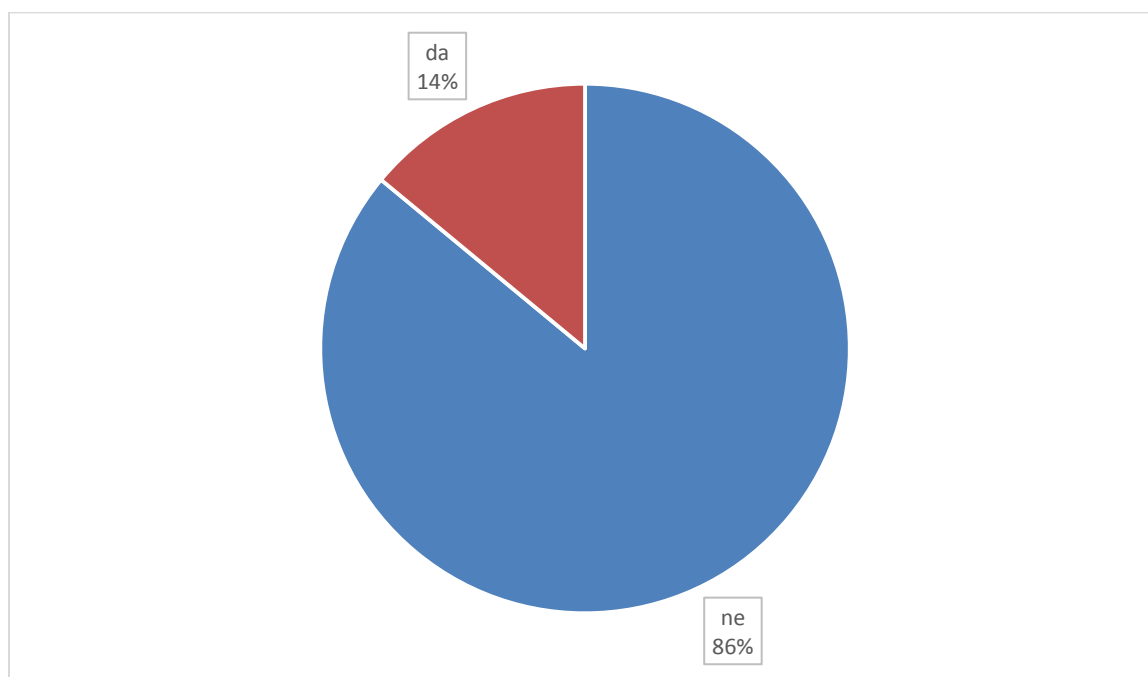
Največ anketirancev (25) je navedlo, da sta se oba starša rodila v Bosni in Hercegovini, niti eden pa ni navedel, da bi se starši rodili v Srbiji. Je pa zato 10 anketirancev, kjer se je en od staršev rodil v eni državi, drug pa v drugi državi in sicer:

- 4 anketiranci so navedli, da se je en od staršev rodil v Sloveniji, drug pa v Bosni in Hercegovini,
- 5 anketirancev je navedlo, da se je en od staršev rodil v Srbiji, drug pa v Bosni in Hercegovini,
- 1 anketiranec je navedel, da se je en od staršev rodil v Srbiji in drug na Hrvaškem.

S priseljevanjem se spreminja narodna sestava prebivalstva Slovenije. Delež Slovencev se počasi zmanjšuje (leta 1971 je v Sloveniji živelo 94% Slovencev, leta 1991 pa še 88%). V obdobju od leta 1982 do 1990 je bila v strukturi selitvenega salda 16% takih, ki se narodno niso opredelili, 26% Srbov, 25% Muslimanov, 24% Hrvatov, delež drugih narodnosti pa je bil

neznan. Po letu 1988 se začne tudi močnejše stalno naseljevanje selivcev albanske narodnosti. Glavni vzrok priseljevanja je predvsem zaposlitev in sprememba bivanja. Ker pa so si ljudje iz drugih republik Jugoslavije lahko pridobili stalno prebivališče v Sloveniji, če so imeli urejene stanovanjske razmere, je možno da si prikrili primarni razlog prihoda v Slovenijo. Zelo malo je bilo selitev, ki so jih pogojevali osebni razlogi. Od ostalih vzrokov pa so vsekakor poleg zaposlitve, pomembna tudi možnost ustvariti si kvalitetnejše pogoje za življenje od tistih, ki so jih selivci imeli v kraju, od koder so se preselili. Jesenice se štejejo med selitvena območja prav zaradi industrijske osi, ki je potekala po Sloveniji in med žarišča zaposlitve tujerodne delovne sile. Med neslovenskimi narodnostmi prevladujejo Muslimani, ki jih ob tranzitnih poteh dopolnjuje oziroma nadomešča albanska narodnost (Jakoš, 1993).

Graf 2: Članstvo

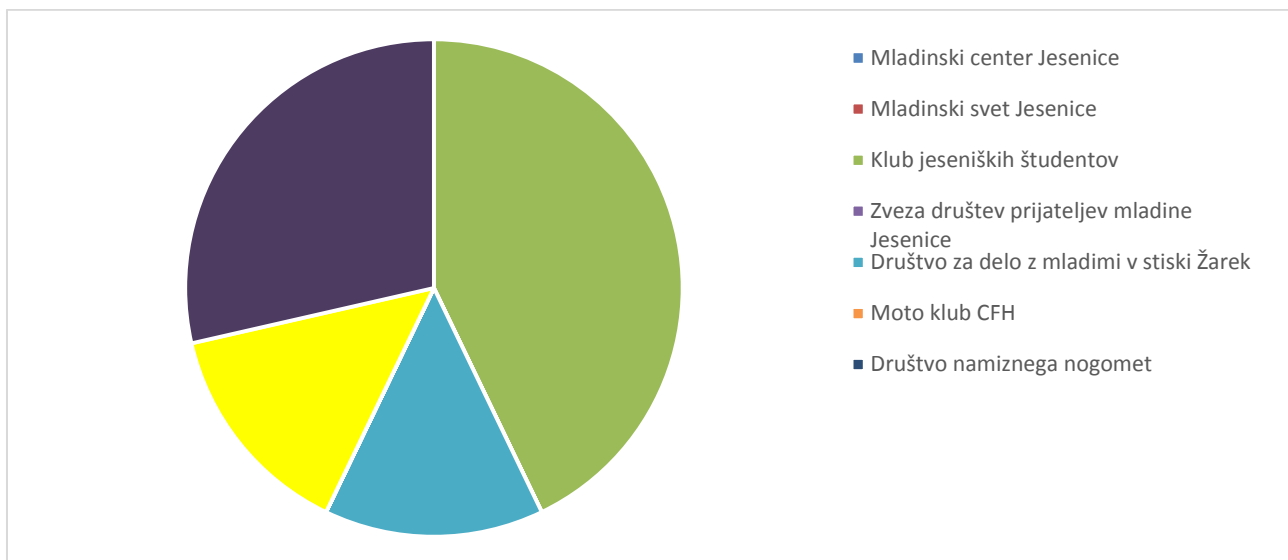

Anketiranci so na vprašanje »Ali si član/ica katere mladinske organizacije, organizacije za mlade, športnega kluba, kulturnega društva ali katere druge organizacije?« odgovorili z 86% da ne (43 anketirancev) in z le 14% da so (7 anketirancev).

Raziskave po vsej Evropi v devetdesetih letih so pokazale upad participacije in vključevanja mladih v organizacije, ki imajo značilnosti prostovoljnih, članskih in edukativnih načinov dela. V Sloveniji raziskave iz devetdesetih let kažejo na obrat mladih od javnega v zasebno, pomembni so odnosi, mladi preživljajo prosti čas pred televizijo in med prijatelji, pomembno mesto ima tudi šport (Ferjančič, 2009).

Kot korist članskemu povezovanju mladih Ferjančič (2009) pove, da: »je vedno najpomembnejši cilj vključevanje mladih v družbo, ki temelji na demokraciji, svobodi, človekovih pravicah in vladavini prava«.

Graf 3: Članstvo v društvih

Iz zgornjega grafa vidimo, da so anketiranci člani naslednjih društev: Klub jeseniških študentov, Društvo za delo z mladimi v stiski Žarek, Makedonsko kulturno društvo Ilinden Jesenice. Dva anketiranca sta pod drugo navedla Društvo mladih Kranjska Gora in Klub borilnih veščin Samurai. Le dva anketiranca aktivno sodelujeta pri pripravi in/ali posameznih aktivnosti organizacije oziroma sta člana upravnega odbora, vsi ostali pa le koristijo ugodnosti, ki jim članstvo v organizaciji prinaša (obiskovanje dogodkov organizacije, popusti...).

Klub jeseniških študentov deluje na različnih področjih obštudijskega delovanja. Svojim članom ponuja različne možnosti za vključevanje v različne oblike obštudijskih dejavnosti: športne in rekreativne dejavnosti: smučanje, sankanje, kolesarski izleti, redna tedenska organizirana rekreacija v dvorani Srednje šole Jesenice, aerobika, tae-bo... strokovne ekskurzije in izleti; kulturne prireditve (koncerti, razstave, potopisna predavanja,...); organizacija izobraževalnih tečajev (tuj jeziki, računalništvo in informatika, foto tečaj, tečaj masaže, kuharski tečaj,...), izdajanje klubskega glasila. Poleg dejavnosti v lastni organizaciji pa svojim članom ponujamo tudi najrazličnejše ugodnosti: cenejše vstopnice za ogled gledaliških in kino predstav, koncertov, fitness centrov, bazena, reden tedenski avtobusni prevoz študentov v Ljubljano in še in še (KJŠ, 2016).

Tabela 4; Udeleževanje dogodkov in pogostost

Dogodki	Kako pogosto				
	nikoli	Enkrat na leto	Enkrat na mesec	Enkrat na teden	Trikrat na teden ali več
Koncertov in zabav	9	28	5	0	1
Športnih dogodkov	12	20	3	0	1
Rekreativnih prireditev kot aktivni udeleženec	28	5	2	0	0
Kulturnih prireditev	13	16	4	0	0
Kino predstav	17	11	6	0	0
Izobraževanj/delavnic/seminarjev	19	10	3	1	0
Potopisnih predavanj	30	2	2	0	0
Skupaj	128	92	25	1	2

Iz tabele vidimo:

- 1) da se koncertov in zabav enkrat na teden ali več udeležuje 1 anketiranec, enkrat na mesec 5, enkrat na leto 28 in nikoli 9 anketirancev,
- 2) da se športnih dogodkov enkrat na teden ali več udeležuje 1 anketiranec, enkrat na mesec 3, enkrat na leto 20 in nikoli 12 anketirancev,

- 3) da se rekreativnih prireditev kot aktivni udeleženec enkrat na mesec udeležujeta 2 anketiranca, enkrat na leto 5 in nikoli 28 anketirancev,
- 4) da se kulturnih prireditev enkrat na mesec udeležujejo 4 anketiranci, enkrat na leto 16 in nikoli 13 anketirancev,
- 5) da se kino predstav enkrat na mesec udeležuje 6 anketirancev, enkrat na leto 11 in nikoli 17 anketirancev,
- 6) da se izobraževanj/delavnic/seminarjev enkrat na teden udeležuje le 1 anketiranec, enkrat na mesec 3, enkrat na leto 10 in nikoli 19 anketirancev,
- 7) da se potopisnih predavanj enkrat na mesec udeležujeta 2 anketiranca, enkrat na leto 2 in nikoli 30 anketirancev,
- 8) da je največkrat izbran odgovor »nikoli«, nato »enkrat na leto«, najmanj izbran odgovor pa »enkrat na teden« in »trikrat na teden ali več«.

Kot drugo je en anketiranec odgovoril, da »drugega se nič ne dogaja« in en anketiranec »fušam«.

Če povzamem zgornje rezultate se anketiranci prostočasnih dejavnosti udeležujejo večinoma enkrat na leto. Pri prostem času je pomembno, da se zanj odločijo sami.

Derganc (2004) pravi da je to »čas, ki mladim ostane po opravljenih učnih obveznostih, ki jih predpisujejo zahteve življenja doma in v šoli (pomoč v gospodinjstvu, domače naloge ...), ter čas, ki jim preostane, potem ko zadovoljijo temeljne življenjske potrebe (spanje, prehranjevanje itd.)« (Derganc, 2004: 29).

Po mojem mnenju je za današnjo mladino značilno, da večino časa preživijo pred televizijo, na telefonu ali računalniku ter da se z vrstniki večinoma družijo preko družbenih omrežij namesto v živo. Menim, da so to ene izmed negativnih učinkov globalizacije in hitrega razvoja tehnologije.

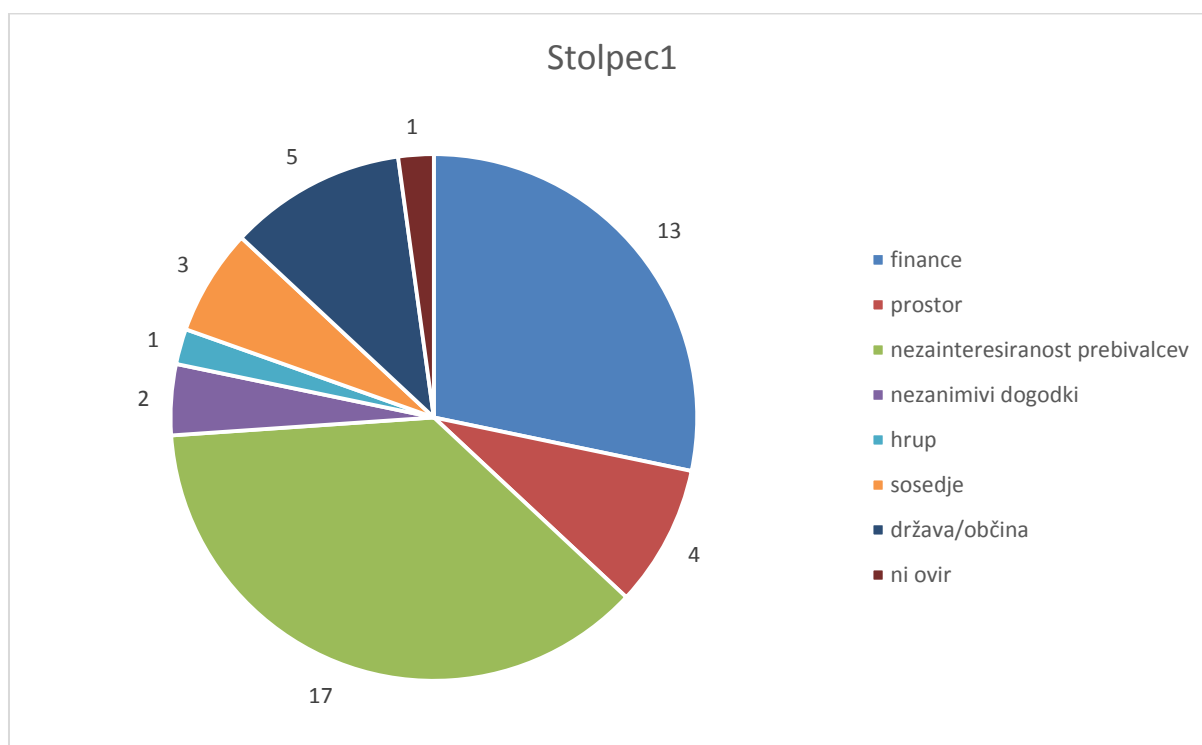
Tabela 5; Katerih prostora aktivnosti na Jesenicah manjka

Dogodki	Odgovori		
	Ne manjka	Bi jih lahko bilo več	Zelo manjka
Koncertov in zabav	8 18%	22 50%	14 32%
Rekreativnih in športnih aktivnosti	2 6%	22 65%	10 29%
Aktivnosti s področja kulture	9 26%	20 59%	5 15%
Kino predstav	6 18%	15 44%	13 38%
Tečajev/delavnic/seminarjev	9 26%	16 47%	9 26%
Potopisnih predavanj	14 44%	15 47%	3 9%

Iz tabele vidimo, da bi vseh pristočasnih aktivnosti na Jesenicah v povprečju lahko bilo več. Največ jih je odgovorilo, da ne manjka potopisnih predavanj, nato aktivnosti s področja kulture in tečajev/delavnic/seminarjev. Pod drugo je en anketirance odgovoril, da manjkajo otroške prireditve.

Iz osebnih izkušenj lahko povem, da Jesenice kot malo mesto ponujajo kar veliko dogodkov in prireditev ter razno raznih društev za različne narodnosti. Prav ta mesec se bo zopet odvijal Festival mednarodne kulinarike, kjer slovenski gostinci predstavijo svoje znanje prav tako pa pridejo tudi gostinci iz držav Bivše Jugoslavije, ki bodo ponudili svoje značilne jedi. Septembra se bo zopet odvijal Festeelval, na katerem se odvijajo razni športni in glasbeni dogodki, prav tako pa bodo imeli tržnico društev, kjer se vsa društva predstavijo. Vsi ti dogodki so idealni za vključevanje mladih, druženje, spoznavanje drugih kultur, razvijanje medsebojnih odnosov, itd.

Graf 4: Ovire na področju organiziranja dogodkov in aktivnosti za mlade na Jesenicah

Iz zgornjega grafa vidimo, da največjo oviro za organiziranje dogodkov in pristočasnih aktivnosti za mlade na Jesenicah anketiranci vidijo v nezainteresiranosti prebivalcev nato pa v financah.

Govoriti o položaju mladih v sodobni družbi je izjemno zahtevno, saj je situacija bolj kompleksna kot kadar koli v zgodovini. Na eni strani imajo mladi neomejeno možnosti za doživetja, osebni in karierni razvoj, spoznavanje lastnih želja in ciljev ter nenazadnje za uspeh na vseh področjih življenja. To ne izključuje tudi možnosti izpovedi lastnega mnenja, prispevanje k družbi in podobno. Na drugi strani se kaže splošna nezainteresiranost mladih, prelaganje odgovornosti ter povečevanje predvsem zabave (Kos, 2010).

Na tem mestu bi se lahko vprašali, ali so anketiranci, ki so potomci priseljencev nezainteresirani ali marginalizirani?

Socialna izključenost (tudi marginalizacija) je koncept, ki se uporablja v mnogih delih sveta za označevanje sodobnih oblik socialne prikrajšanosti in nazadovanju na rob družbe. Ta izraz je bil prvič uporabljen v Franciji. Socialna izključenost pomeni nesprejemanje posameznika ali skupine ljudi s strani družbenega okolja. Temelji lahko na rasi, etničnosti, jeziku, kulturi, religiji, spolu, starosti, socialnem razredu, ekonomskem ali zdravstvenem stanju. Socialna izključenost odvzema človeku njegove temeljne pravice in veže nase revščino, prikrajšanost in nestrpnost. Ta pojem definirajo znotraj EU kot izključenost iz ene ali več dimenzij blaginjskega trikotnika, ki ga sestavljajo država, trg in civilna družba. Izpad iz ene dimenzije že pomeni izključenost in tveganje za ljudi, izpad iz dveh ali vseh treh pa je že kritičen za družbeno kohezijo. Socialna izključenost je koncept, ki odseva neenakost posameznikov ali skupin prebivalstva in njihove udeležbe v življenju družbe. Lahko jo povezujemo z omejenim ali onemogočenim dostopom do družbenega sistema ali dolgoročno brezposelnostjo, ki temeljijo na lastnostih skupine, kot so etnična pripadnost, spolna usmerjenost, zdravstveno stanje (npr. AIDS) ali pripadnost družbeno stigmatizirani skupini (npr. bivši zaporniki ali odvisniki). Lahko se pojavi po dalj časa trajajočem materialnem pomanjkanju, ko se ljudje počasi izključujejo iz družbenega dogajanja in postanejo socialno, kulturno in politično izolirani (Wikipedija, 2016).

5 SKLEPI

- Večina mladih priseljencev 2. generacije na Jesenicah niso člani katere mladinske organizacije, organizacije za mlade, športnega kluba, kulturnega društva ali katere druge organizacije.
- Večina mladih priseljencev 2. generacije na Jesenicah ne sodeluje aktivno pri pripravi programa aktivnosti organizacije, temveč le koristijo ugodnosti, ki jim jih članstvo ponuja.
- Mladi priseljenci 2. generacije na Jesenicah se večinoma udeležujejo koncertov in zabav.
- Mladi priseljenci 2. generacije na Jesenicah se najmanj udeležujejo rekreativnih prireditev kot aktivni udeleženci in potopisnih predavanj.
- Mladinskih dogodkov na območju jeseniške občine se mladi priseljenci 2. generacije na Jesenicah večinoma udeležujejo enkrat na leto.
- Mladi priseljenci 2. generacije na Jesenicah menijo, da bi vseh naštetih prostočasnih aktivnosti na Jesenicah lahko bilo več.
- Mladi priseljenci 2. generacije na Jesenicah so izpostavili, da zelo manjka kino predstav.
- Mladi priseljenci 2. generacije na Jesenicah so izpostavili, da ne manjka potopisnih predavanj, aktivnosti s področja kulture in tečajev/delavnic/seminarjev.
- Mladi priseljenci 2. generacije na Jesenicah vidijo ovire na področju organiziranja dogodkov in prostočasnih aktivnosti za mlade na Jesenicah v nezainteresiranosti prebivalcev, nato pa v finančnih.
- Nevključevanje lahko vodi v socialno izključenost.
- Mladi ne izkoristijo vse možnosti za uveljavljanje svojih interesov.
- Z razvojem IKT tehnologije mladi več časa preživijo doma pred televizijo ali za računalnikom oziroma na telefonu.
- Vsaka naslednja generacija priseljencev ima boljše pogoje in možnosti za življenje in bivanje na Jesenicah.
- Z leti opažam vse manjše razlike med priseljenci in večinskim prebivalstvom.
- Rezultatov ne morem posploševati ne celotno populacijo, saj je vzorec definitivno premajhen in vprašalnik premalo poglobljen.

6 PREDLOGI

- V prvi vrsti bi morali dvigniti zainteresiranost mladih za prostočasne aktivnosti. To bi lahko naredili s promocijami, reklamami.
- Morali bi narediti poglobljeno anketo, kaj mlade na Jesenicah sploh interesira.
- Organizirati za mlade privlačne dogodke.
- Vključiti več prostovoljnih delavcev za organiziranje teh prostočasnih dejavnosti.
- Večja angažiranost države in občine za vključevanje otrok priseljencev že od vsega začetka.
- Omogočanje verouka v maternem jeziku kot je to omogočeno v Avstriji.
- Ozaveščanje ostalih prebivalcev o kulturni različnosti mesta in o kulturnih navadah manjšin v mestu.
- Poučevanje otrok že od malih nog o sprejemanju drugih ras, narodnosti, kultur, jezika, itd.
- S povabili na dogodke nagovarjati vse prebivalce, tako manjšine kot večinsko prebivalstvo.

7 VIRI IN LITERATURA

1. Benedict, Ruth. 2008. Vzorci kulture. Maribor: Aristej.
2. Dekleva, Bojan, Razpotnik, Špela. 2002. Čefurji so bili rojeni tu. Življenje mladih priseljencev druge generacije v Ljubljani. Ljubljana: Pedagoška fakulteta v Ljubljani in Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.
3. Derganc, Sabina. 2004. Prosti čas mladih. Ljubljana: Salve: Društvo mladinski ceh.
4. Dragoš, Srečo, Leskošek, Vesna, Petrovič E., Polona, Škerjanc, Jelka, Urh, Špela, Žnidarec D., Simona. 2008. Katalog socialnega dela: Krepitev moči. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
5. Jakoš, Aleksander. 1993. Zunanje in notranje migracije v Sloveniji. Ljubljana: Urbanistični inštitut Republike Slovenije.
6. Jontez, Nataša, Meža, Irena. 2009. Strategije (pre)živetja mladih priseljencev. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
7. Kamenik, Ajda. 2010. Socializacija za multikulturnost. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
8. Klinar, Peter. 1985. Mednarodne migracije v kriznih razmerah. Maribor: Obzorja.
9. Lukšič Hacin, Marina. 1999. Multikulturalizem in migracije. Ljubljana: Založba ZRC.
10. Lukšič Hacin, Marina. 1995. Ko tujina postane dom: resocializacija in narodna identiteta pri slovenskih izseljencih. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
11. Mrgole, Albert. 2003. KAM Z MULARIJO?. Načela kakovosti neformalnega dela z mladimi. Ljubljana: Založba Aristej.
12. Poštrak, Milko. 2007. Preventivna funkcija prostega časa. V: Kristančič Azra et. al, Svoboda izbire - Moj prosti čas, A. A. Inserco d.o.o. svetovalna družba, Ljubljana, str. 147 - 165.
13. Pucelj Lukan, Petra. 2010. Mladinsko delo v teoriji in praksi. Ljubljana: Mladinski svet Slovenije.
14. Rizman, Rudi. 1998. Multikulturalizem in izzivi globalizacije. Seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
15. Štrajn, Darko. 2009. Čipka medkulturnosti. V Za manj negotovosti, ur. Slavko Gaber, 75 – 89. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
16. Vrečer, Natalija. 2007. Integracija kot človekova pravica. Prisilni priseljenci iz Bosne in Hercegovine v Sloveniji. Ljubljana: Založba ZRC.

17. Židan, Alojzija. 1995. Aktivno učenje mladih v družboslovju. Ljubljana: FDV.
18. Židan, Alojzija. 2009. Vzgoja za evropsko demokracijo: vzgoja mladih za demokracijo v
21. stoletju. Ljubljana: FDV.

Internetni viri

1. Ferjančič, Primož. 2009. Članstvo kot učna izkušnja. Dostopno na http://www.movit.si/fileadmin/movit/0ZAVOD/Publikacije/Tematske/2009_Vkljucevanje_participacija_in_aktivno_drzavljanstvo.pdf (25. Avgust 2016).
2. Klub jeseniških študentov. 2016. O klubu. Dostopno na <http://www.kjs-klub.si/o-klubu/> (25. avgust 2016).
3. Kos, Blaž. 2010. Mladi in ustvarjalna družba. Dostopno na <http://www.blazkos.com/mladi-in-ustvarjalna-druzba.php> (28. avgust 2016).
4. Občina Jesenice. 2014. Strategija za mlade v občini Jesenice za obdobje 2014-2018. Dostopno na <http://www.jesenice.si/obcina-jesenice/razvojni-dokumenti/item/13704-strategija-za-mlade-v-obcini-jesenice-za-obdobje-2014-2018> (10. julij 2016).
5. Občina Jesenice. 2016. Novelacija občinskega razvojnega programa. Dostopno na <http://www.jesenice.si/obcina-jesenice/razvojni-dokumenti/item/14851-novelacija-razvojnega-programa-obcine-jesenice-2011-2025> (9. julij 2016).
6. Medvešek, Mojca. 2007. Kdo so potomci priseljencev z območja nekdanje Jugoslavije?. Dostopno na http://www.inv.si/DocDir/projekti/M_Medvesek_potomci_priseljencev.pdf (15. julij 2016).
7. Pucelj Lukan, Petra. 2009. Elementi mladinskega dela. Dostopno na http://www.mladinski-delavec.si/index.php?option=com_sobi2&catid=10&Itemid=11 (13. julij 2016).
8. Statistični urad RS. 2003. Statistične informacije. *Prebivalstvo*. Dostopno na <http://www.stat.si/popis2002/gradivo/informacija-96.pdf> (7. julij 2016).
9. Talentiran.si. 2016. Dobra praksa: Izobraževanje priseljencev za višjo zaposljivost. Dostopno na: http://www.talentiran.si/index.php?option=com_content&view=article&id=833:dobra-praksa-izobrazevanje-priseljencev-za-visjo-zaposljivost&catid=81&Itemid=186 (24. avgust 2016).
10. Uradni list. 2010. Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS). Dostopno na <https://www.uradni-list.si/1/content?id=97951> (13. julij 2016).
11. Wikipedija prosta enciklopedija. 2016. Socialna izključenost. Dostopno na https://sl.wikipedia.org/wiki/Socialna_izklju%C4%8Denost (28. avgust 2016).

8 PRILOGE

8.1 Vprašalnik

VPRAŠALNIK

SISTEMSKI PODATKI

1. Starost: _____
2. Spol (obkroži): Ženski Moški
3. Kraj bivanja: _____
4. Kraj in država rojstva: _____
5. Kraj in država rojstva tvojih staršev: _____
6. Status (obkroži):
 - a) dijak/inja
 - b) študent/ka
 - c) zaposlen/a
 - d) samozaposlen/a
 - e) brezposeln/a
 - f) drug status: _____

MLADINSKO ORGANIZIRANJE IN PROSTI ČAS

7. Ali si član/članica katere mladinske organizacije, organizacije za mlade, športnega kluba, kulturnega društva ali katere druge organizacije?
 - a) ne
 - b) da, član/članica sem v naslednjih organizacijah (obkroži):
 - a. Mladinski center Jesenice
 - b. Mladinski svet Jesenice
 - c. Klub jeseniških študentov
 - d. Zveza društev prijateljev mladine Jesenice
 - e. Društvo za delo z mladimi v stiski Žarek

- f. Moto klub CFH
- g. Društvo namiznega nogometa Udarni val
- h. Kulturno športno društvo Bošnjakov biser Jesenice
- i. Makedonsko kulturno društvo Ilinden Jesenice
- j. Drugo (dopiši): _____

Če si odgovoril/a z »da«: Kakšno je tvoje sodelovanje?

- a) aktivno sodelujem pri pripravi programa in/ali posameznih aktivnosti organizacije oziroma sem član upravnega odbora organizacije
- b) koristim ugodnosti, ki mi jih članstvo v organizaciji prinaša (obiskovanje dogodkov organizacije, popusti...)

8. Katerih mladinskih dogodkov na območju jeseniške občine se udeležuješ (možnih je več odgovorov), kjer pomeni 1 - nikoli, 2 – enkrat na leto, 3 – enkrat na mesec, 4 – enkrat na teden, 5 – trikrat na teden ali več (obkroži)?

- a) koncertov in zabav 1 2 3 4 5
- b) športnih dogodkov 1 2 3 4 5
- c) rekreativnih prireditev kot aktivni udeleženec 1 2 3 4 5
- d) kulturnih prireditev 1 2 3 4 5
- e) kino predstav 1 2 3 4 5
- f) izobraževanj / delavnic / seminarjev 1 2 3 4 5
- g) potopisnih predavanj 1 2 3 4 5
- h) drugo _____ 1 2 3 4 5

9. Katerih prostočasnih aktivnosti na Jesenicah po tvojem mnenju manjka (možnih je več odgovorov), kjer pomeni 1 – ne manjka, 2 – bi jih lahko bilo več, 3 – zelo manjka (obkroži)?

- a) koncertov in zabav 1 2 3
- b) rekreativnih in športnih aktivnosti 1 2 3

c) aktivnosti s področja kulture 1 2 3

d) kino predstav 1 2 3

e) tečajev / delavnic / seminarjev 1 2 3

f) potopisnih predavanj 1 2 3

g) drugi – konkretni predlogi:

10. Katere so po tvojem mnenju ovire na področju organiziranja dogodkov in prostočasnih aktivnosti za mlade na Jesenicah?

8.2 Izjava o avtorstvu

Univerza v Ljubljani

Podpisana Jasna Bučič, študentka prvostopenjskega študija Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani, z vpisno številko 6050844, s svojim podpisom izjavljam, da sem avtorica diplomskega dela z naslovom »Priseljenci 2. generacije na Jesenicah«.

S svojim podpisom zagotavljam:

- da je predloženo diplomsko delo rezultat mojega samostojnega raziskovalnega dela ter da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev citirana in navedena v seznamu virov, ki je sestavni del predloženega diplomskega dela;
- da se zavedam, da je plagiatorstvo, ne glede na obliko in način predstavljanja tujega avtorskega dela kot svojega, v nasprotju z akademsko etiko in s pričakovanimi moralnimi prepričanji ter pomeni hujšo kršitev pravil in predpisov, ki urejajo to področje, kot tudi posledic, ki jih imata takšno dejanje za predloženo delo in z njim povezani status;
- da sem seznanjena z določili Pravilnika o diplomskem delu in diplomskem izpitu;
- da je predloženo pisno delo identično elektronski verziji istega dela;
- da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 16/07, 68/08 in 110/13) dovoljujem, da se zgoraj navedeno diplomsko delo objavi v digitalni zbirki eGradiva in repozitoriju UL.

V Ljubljani,

Podpis avtorice:

9 POVZETEK

Skozi pisanje diplomske naloge sem si razjasnila marsikatero pojme. Hkrati pa so se mi pojavila marsikatera vprašanja in dileme. Kot potomec priseljencev sem dostikrat v zgodnji mladosti naletela na nesprejemanja vendar se je to skozi leta zelo spremenilo. Že v srednji šoli je bilo v razredu veliko otrok različnih narodnosti, ki so se med seboj dobro razumeli in sodelovali. Mislim, da nesprejemanje ni več tak pereč problem.

Zdi se mi, da je na Jesenicah vedno več prebivalstva, ki so pripadniki manjšinskih skupnosti zato se mi je na tem mestu porodilo vprašanje, ali jim lahko sploh še rečemo manjšinske skupnosti. Opažam, da se je v določenih primerih večinsko prebivalstvo prilagodilo manjšinskemu. Na Jesenicah imajo pripadniki muslimanske skupnosti svojo cerkev oziroma džamijo, vedno več je gostinskih obratov, ki strežejo balkansko hrano, vedno več koncertov z balkansko glasbo in vedno več Slovencev govori srbohrvaški oziroma bosanski jezik.

Seveda pa obstajajo primeri, ko so otroci priseljencev nesprejeti, odrinjeni na rob, deležni raznih predsodkov in stereotipov, kar lahko pusti dolgotrajne negativne posledice na posamezniku. Tu je pomembno delo socialnih delavcev, saj temelji na konceptih socialne pravičnosti, vključevanja in antidiskriminacije.